

Bijlagenboek bij Najaarsnota 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Bijlage 1 Reserves.....	2
Bijlage 2 Investeringskredieten.....	69
Bijlage 3 Grondslagen	77
Bijlage 4 Voordracht en Besluit.....	83
Bijlage 5 Amendementen en moties	85

Bijlage 1 Reserves

Inleiding

De totale reserveomvang van de provincie Zuid-Holland bestaat uit de som van de Algemene reserve en de bestemmingsreserves. Reserves behoren tot het eigen vermogen en zijn vrij te besteden. Voor zover het vermogen nog geen bestemming heeft, is sprake van de algemene reserve en is daarmee een component van het weerstandsvermogen. Het deel van het eigen vermogen dat een bestemming heeft, vormt de bestemmingsreserves.

In dit hoofdstuk is als eerste een samenvattend overzicht van de Algemene reserve en bestemmingsreserves (= staat van reserves) opgenomen, gevolgd door een overzicht waarin inzicht wordt gegeven in de reserves en de beleidsdoelen waarop de toevoegingen en onttrekkingen betrekking hebben.

Verder worden alle afzonderlijke reserves toegelicht, waarbij inhoud en doel, functie, voeding, instellingsjaar, looptijd, onttrekkingen en toevoegingen zijn opgenomen in de toelichting. Omdat het een bijstellingsproduct is zijn in principe alleen de nieuwe mutaties toegelicht

Staat van Reserves

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Algemene reserve	95.167	102.181	107.035	173.177	189.430	237.207	282.470
Bestemmingsreserves	708.920	164.043	195.252	491.107	415.110	312.903	231.948
Totaal	804.087	266.224	302.287	664.284	604.540	550.111	514.418

Mutaties reserves per beleidsdoel

Reservenaam (bedragen x € 1.000)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo mutaties
#Alt.locatie Hoeksche Waard			
4-2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat	0	360	-360
9-1 Algemene middelen	0	90	-90
#Apparaatslasten DLG TM 2021			
5-1 Gezonde natuur	0	1.090	-1.090
9-1 Algemene middelen	1.090	170	920
#Bedrijventerreinen			
4-2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat	0	2.813	-2.813
9-1 Algemene middelen	0	2.176	-2.176
#Bedrijventerreinen:IRP OudeRijnzone			
4-2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat	0	500	-500
9-1 Algemene middelen	0	438	-438
#Duurz.expl.energiepotent.Zuidplasp.			
6-3 Afspraken met regio's	0	113	-113

Reservenaam (bedragen x € 1.000)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo mutaties
#Energietrans.gebouwde omg&glastuinb			
3-1 Schone en duurzame elektriciteitsvoorziening	0	1.011	-1.011
#Friciekosten RUD t/m 2021			
9-1 Algemene middelen	0	105	-105
#Greendeal Zonnepanelen-asbest			
9-1 Algemene middelen	0	112	-112
#Luchtkwaliteit (NSL) t/m 2021			
2-3 Veilig en duurzaam	0	900	-900
9-1 Algemene middelen	0	1.041	-1.041
#Milieuaspect.omgevingbel.t/m 2021			
7-1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid	0	104	-104
#Mitigatie/Energie			
9-1 Algemene middelen	0	1.000	-1.000
#Verduurzaming Industrie			
3-3 Duurzaam energie-en grondstoffsysteem in de industrie	0	800	-800
Algemene reserve			
9-1 Algemene middelen	102.181	107.035	-4.855
Beheerplannen Natura 2000 en PAS			
5-1 Gezonde natuur	0	985	-985
Bereikbaarheid			
2-1 Snel van A naar B	16.150	9.591	6.559
2-2 Beheer en onderhoud: op orde en duurzaam	0	186	-186
Decentralisatieakkoord natuur			
7-2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving	0	722	-722
Egalisatiereserve beheer & onderhoud			
2-2 Beheer en onderhoud: op orde en duurzaam	8.817	3.812	5.005
Egalisatiereserve expl proj PZI			
2-1 Snel van A naar B	0	7.990	-7.990
Erfgoedlijnen			
4-3 Erfgoed, cultuur en toerisme	0	1.026	-1.026
Groene ambities			
5-1 Gezonde natuur	11.090	3.881	7.209
5-2 Toekomstbestendige landbouw	1.092	5.838	-4.746

Reservenaam (bedragen x € 1.000)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo mutaties
5-3 Leven met water	250	80	170
7-2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving	6.273	7.909	-1.636
Implementatie Omgevingswet			
6-2 Vitaliteit en kwaliteit in de leefomgeving	0	1.011	-1.011
InnovationQuarter			
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	3.000	0	3.000
Interreg-cofinanciering EFRO			
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	0	2.480	-2.480
Life Science & Health			
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	1.200	2.200	-1.000
MIT MKB Innovatiestimulering topsect			
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	4.740	6.683	-1.943
MJP Bodem, ondergrond en grondwater			
5-1 Gezonde natuur	0	116	-116
7-1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid	2.491	6.679	-4.188
7-3 Klimaatbestendig Z-H, opgew. tegen effect. v. klimaatver. & bodemd	0	300	-300
Mobiliteit			
2-1 Snel van A naar B	3.125	9.752	-6.627
2-3 Veilig en duurzaam	4	17.120	-17.116
Natuurcompensatie			
9-1 Algemene middelen	0	259	-259
NatuurNetwerk Nederland			
5-1 Gezonde natuur	1.367	21.463	-20.097
Regionale gebiedsgerichte projecten			
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	0	-181	181
Regionale netwerken in Zuid-Holland			
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	1.500	890	610
Res Project duurz. ontw. Zuidplaspold			
5-1 Gezonde natuur	0	57	-57
5-3 Leven met water	0	500	-500
6-3 Afspraken met regio's	61	1.000	-939
Reserve Ontwikkelopgave natuur			
5-1 Gezonde natuur	4.276	3.684	592

Reservenaam (bedragen x € 1.000)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo mutaties
Reserve UPG 40			
5-2 Toekomstbestendige landbouw	0	1.526	-1.526
7-2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving	0	813	-813
Restauratie&herbestemming monumenten			
4-3 Erfgoed, cultuur en toerisme	2.681	4.183	-1.502
Risicoreserve Energiefonds			
3-1 Schone en duurzame elektriciteitsvoorziening	1.800	40.280	-38.480
3-2 Verduurzaming gebouwde omgeving	0	1.100	-1.100
Versterking economie			
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	1.750	6.930	-5.180
4-2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat	2.893	1.235	1.658
Vlietland			
7-2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving	0	5	-5
Warmteleiding Warmtelinq			
3-2 Verduurzaming gebouwde omgeving	88.200	10.000	78.200
Zandmotor			
5-3 Leven met water	195	134	61
Zuidelijke Randstad			
9-1 Algemene middelen	0	188	-188
Eindtotaal	266.224	302.287	-36.064

Beklemdheid reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000 mln)	Saldo reserve 2022	Juridisch verplicht 2022	Bestuurlijk verplicht 2022	Niet verplicht 2022
Algemene reserve	90.312	0	30.000	60.312
Bestemmingsreserves	677.711	154.791	503.664	19.254
Totaal reserves	768.023	154.791	533.664	79.566

Toelichting reserves

Algemene reserve

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Algemene reserve	95.167	102.181	107.035	90.312	173.177	189.430	237.207

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
9-1 Algemene middelen	-12.809	0	-6.838	0	0	-108	0	-1.216
Totaal	-12.809	0	-6.838	0	0	-108	0	-1.216

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Algemene reserve	90.312	0	30.000	60.312
Totaal reserves	90.312	0	30.000	60.312

Toelichting

Onderwerp:	Algemene reserve
Inhoud en doel	Het opvangen van risico's en tegenvallers. De looptijd is doorlopend, daarom is 9999 ingevuld.
Functie	Buffer
Voeding	Risico reserveringen, historisch gerealiseerde rekeningresultaten
Besluitvorming/instellingsjaar	Niet van toepassing.
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	niet van toepassing
Toelichting toevoegingen	Het verschil tussen de toevoegingen en de onttrekkingen is het gelijk aan de mutatie op het begrotingssaldo van - € 12,8 mln (negatieve toevoeging). Toelichting is uitgeschreven in het Financieel beeld.
Toelichting beklemming	Minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt € 30 mln en wordt gezien als bestuurlijk verplicht.
Toelichting omvang	niet van toepassing

Alternatieve locatie Hoeksche Waard

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Alternatieve locatie Hoeksche Waard	450	0	450	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Alternatieve locatie Hoeksche Waard	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Alternatieve locatie Hoeksche Waard
Inhoud en doel	De programmareserve is ingesteld om 120 ha aan de haven gerelateerd bedrijventerrein te maken, voor de Rotterdamse regio en voor versterking van de Rotterdamse haven. De groene inpassing van het bedrijventerrein wordt door de Gemeenschappelijke Regeling Nieuw Reijerwaard nader uitgewerkt in samenspraak met de omgeving. Verwacht werd realisatie in 2017. Het inpassingsplan heeft inmiddels de Raad van State-procedure doorlopen en is eind 2015 onherroepelijk geworden. Uit overleg tussen de provincie, de Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard en de gemeente Rotterdam is naar voren gekomen dat een afgeronde subsidieaanvraag in 2018 aan de voorwaarden voldoet (het subsidiekader voor de groene inpassing van Nieuw-Reijerwaard). In 2018 is besloten een begrotingssubsidie van € 9 mln toe te kennen. Deze wordt gefaseerd toegekend in de periode 2018-2023.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget en financiële ruimte
Besluitvorming/instillingsjaar	Voorjaarsnota 2010
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing. De reserve wordt per 31-12-2021 opgeheven.
Toelichting omvang	Op basis van één lang lopend subsidiedossier 'Groene inpassing Nieuw Reijerwaard' (PZH-2018-650243612) worden jaarlijks bedragen onttrokken aan deze reserve. In 2021 betreft het € 360.000. Deze reserve is bij per 1-1-2021 (besluit bij Begroting 2021) opgeheven en de resterende middelen benodigd om het doel van de reserve te behalen zijn in 2022 en 2023 voor elk € 45.000 in de exploitatie opgenomen bij beleidsdoel 4.2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat. Daarmee is de stand van de reserve in de Begroting 2021 nihil. In de najaarsnota zijn er dan ook geen mutaties.

Apparaatslasten DLG

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Ontrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Apparaatslasten DLG	170	1.090	1.260	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Apparaatslasten DLG	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Apparaatslasten DLG
Inhoud en doel	Met de reserve Apparaatslasten DLG worden de financiële effecten voor de provincie Zuid-Holland gevolgd die ontstaan als gevolg van de overkomst van de medewerkers van Dienst Landelijk Gebied (DLG). Deze reserve wordt gebruikt om de apparaatslasten te dekken van deze DLG-medewerkers. De reserve wordt gevoed uit de voor dit doel extra ontvangen gelden via het provinciefonds. Deze gelden zijn in de periode tot 2021 onvoldoende zodat een tijdelijke overheveling uit de reserve Groene Ambities nodig is. In verband met de afnemende werkhoeveelheid wordt de formatie van deze voormalige DLG-medewerkers afgebouwd zodat de lasten gaan dalen. De daling vindt vooral plaats in de jaren 2021 en 2022. Naar verwachting is de bijdrage uit het provinciefonds vanaf 2021 voldoende. In 2021 zal het voorgefinancierde bedrag uit de reserve Apparaatslasten DLG worden 'terugbetaald' aan de reserve Groene Ambities en de rest van het saldo van de reserve valt vrij.
Functie	Egalisatie
Voeding	Financiële ruimte en deelreserve Groene ambities
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2015
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij de Begroting 2021 is deze reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

AWZI Nieuwe Waterweg

Verloop reserve

Niet van toepassing.

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
5-3 Leven met water	-200	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	-200	0	0	0	0	0	0	0

Beklemmdheid reserve

Toelichting

Onderwerp:	#AWZI Nieuwe Waterweg
Inhoud en doel	De risicoreservering dient ter dekking van de garantstelling aan het Hoogheemraadschap van Delfland volgend uit het Bestuurlijk convenant "Collectieve zuivering AWZI Nieuwe Waterweg" dat met het Hoogheemraadschap van Delfland, de gemeente Westland en de coöperatie Waterzuiveringscoöperatie Westland U.A. is aangegaan.
Functie	Buffer
Voeding	Ambities 4 en 5
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2021
Looptijd	2033
Toelichting onttrekkingen	Een bedrag van € 0,2 mln wordt toegevoegd aan de Algemene reserve.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	PS waren niet akkoord met vorming risicoreserve AWZI Nieuwe Waterweg bij Voorjaarsnota 2021 vanwege de te geringe omvang. Bij Najaarsnota 2021 wordt deze reserve daarom opgeheven. Het onderwerp van de reserve valt onder de garantstellingen en het risico op garantstellingen is al opgenomen bij de paragraaf Weerstandsvermogen.

Bedrijventerreinen

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Bedrijventerreinen	4.989	0	4.989	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Bedrijventerreinen	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Bedrijventerreinen
Inhoud en doel	Een bijdrage leveren aan de groei van de werkgelegenheid door investeringen in de noodzakelijke ruimtelijke voorwaarden te stimuleren. De middelen in de programmareserve zijn bestemd voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen door uitgifte van meerjarige projectsubsidies met een looptijd van maximaal zeven jaar (met de mogelijkheid om met drie jaar extra te verlengen).
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Voordracht GS, nr. 4408 van 5 september 1995. In 1996 is de verordening ontwikkelingsfonds bedrijventerreinen vastgesteld. In 1997 is de eerste beschikking / subsidie verstrekt.
Looptijd	2023
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij begroting 2021 is voor € 2,8 mln aan de reserve onttrokken voor de circa tien nog resterende bedrijventerreinendossiers. De onttrekking volgt jaarlijks de door de subsidieontvangers opgegeven eigen activiteitenplanning over de jaren van de looptijd. De reserve is bij begroting 2021 opgeheven per 1-1-2021 en de resterende middelen benodigd om het doel van de reserve te behalen zijn in jaar 2022 voor een bedrag van € 2,2 mln in de exploitatie opgenomen bij beleidsdoel 4-2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat. Daarmee is de stand van de reserve in de Begroting 2021 nihil.

Bedrijventerreinen: IRP Oude Rijnzone

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Ontrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Bedrijventerreinen: IRP Oude Rijnzone	938	0	938	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemde reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Bedrijventerreinen: IRP Oude Rijnzone	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Bedrijventerreinen: IRP Oude Rijnzone
Inhoud en doel	Doel van het project Oude Rijnzone is een samenhangende ontwikkeling en integrale uitvoering van werken, wonen, infrastructuur, recreatieve en groen-blauwe structuur te realiseren, gericht op duurzame ruimtelijke ontwikkeling van het gebied de Oude Rijnzone als onderdeel van het Groene Hart. De middelen in de reserve zijn specifiek ter dekking van de Uitvoeringssubsidies Herstructurering Bedrijventerreinen in de Oude Rijnzone (momenteel enkel nog gebied Hoogewaard).
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2010
Looptijd	2023
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	De omvang van de reserve komt overeen met de toekomstige verplichtingen op het enige onderliggende subsidiedossier: Hoogewaard. Deze reserve is bij Begroting 2021 per 1-1-2021 opgeheven en de resterende middelen benodigd om het doel van de reserve te behalen worden in 2022 en 2023 voor het betrokken totaal € 438.000 in de exploitatie opgenomen bij Beleidsdoel 4.2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat.

Begrotingssaldo 2024-2031

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Begrotingssaldo 2024-2031	69.354	0	0	69.354	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemtheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Begrotingssaldo 2024-2031	69.354	0	69.354	0
Totaal reserves	69.354	0	69.354	0

Toelichting

Onderwerp:	Begrotingssaldo 2024-2031
Inhoud en doel	In de Kadernota 2017-2020 is melding gemaakt van een tekort op het begrotingssaldo in 2024 tot en met 2030. Deze reserve heeft als doel om het begrotingssaldo voor die periode weer op een positief niveau te krijgen.
Functie	Egalisatie
Voeding	Uit de vrijvallende kapitaallasten
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2019
Looptijd	2031
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Bij Kadernota 2017 is besloten tot instelling van deze reserve ter dekking van de negatieve begrotingssaldo's over de periode 2024 t/m 2030 (bij Voorjaarsnota 2019 gewijzigd naar 2024 t/m 2031). De reserve zal in 2021 opgeheven worden.
Toelichting omvang	Niet van toepassing.

Beheerplannen Natura 2000 en PAS

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Beheerplannen Natura 2000 en PAS	10.528	0	985	9.543	7.800	5.946	3.786

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemde reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Beheerplannen Natura 2000 en PAS	9.543	141	9.402	0
Totaal reserves	9.543	141	9.402	0

Toelichting

Onderwerp:	Beheerplannen Natura 2000 / PAS
Inhoud en doel	Doel is activiteiten te bekostigen, in het kader van Natura-2000 de uitvoering van de (met elkaar samenhangende) beheersplannen en -maatregelen Programmatische Aanpak Stikstof. Conform de Decembercirculaire 2014 zijn er middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor dit doel.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2012
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	In deze wet is opgenomen dat Gedeputeerde Staten verantwoordelijk zijn voor het treffen van (instandhoudings) maatregelen die zijn vastgelegd in de Natura 2000 beheerplannen. Op grond van die wettelijke taak zijn alle middelen bestuurlijk beklemd. Vanaf 2022 zullen voor de tweede PAS-periode nieuwe verplichtingen worden vastgelegd en verwerkt in de begroting. In de periode 2020-2024 zullen diverse tussenevaluaties plaatsvinden en zullen de Natura 2000 beheerplannen voor de tweede en derde beheerplanperiode worden vastgesteld.
Toelichting omvang	Niet van toepassing.

Bereikbaarheid

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Ontrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Bereikbaarheid	39.156	16.150	9.777	45.530	28.175	21.952	18.599

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
2-1 Snel van A naar B	450	-1.748	150	967	0	1.472	0	-28
Totaal	450	-1.748	150	967	0	1.472	0	-28

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Bereikbaarheid	45.530	0	32.272	13.258
Totaal reserves	45.530	0	32.272	13.258

Toelichting

Onderwerp:	Bereikbaarheid
Inhoud en doel	<p>Het doel van deze programmareserve is meevallers in de exploitatie te reserveren voor bereikbaarheidsactiviteiten. Dit kunnen vrije middelen zijn die ingezet kunnen worden voor nieuwe of reeds bestaande bereikbaarheidsdoelen. Het kunnen ook middelen zijn die voor een specifieke activiteit worden gereserveerd, deze middelen zijn dan bestuurlijk of juridisch verplicht.</p> <p>De programmareserve is ingesteld als instrument om middelen voor bereikbaarheid te kunnen behouden voor bereikbaarheidsdoeleinden, conform het Hoofdlijnenakkoord 2011-2015.</p> <p>De looptijd is doorlopend, daarom is 9999 ingevuld.</p> <p>De reserve is onderdeel van het gesloten systeem voor Bereikbaarheid.</p>
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2011
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • MEC Verduurzaming binnenvaart/Pilot elektrificatie laadinfrastructuur Goederenvervoer over water € -1,8 mln. De bijdrage voor het project wordt voor 2021 met € 1,8 mln verlaagd. Het kasritme komt daarmee op € 0,6 mln voor 2021, € 1 mln in 2022 en € 1,4 mln in 2023. • Snelfietsroute A20 NKG € 0,1 mln. Bij Kaderbesluit Bereikbaarheid 2022 is voor de SFR in 2022 € 0,1 mln beschikbaar gesteld uit de reserve Bereikbaarheid. De activiteiten kunnen eerder worden uitgevoerd, waarvoor de middelen worden overgezet naar 2021.
Toelichting toevoegingen	<p>MEC verduurzaming binnenvaart € 0,5 mln. Voor het aanleggen van laadpunten in Zuid Holland langs de route Alphen, Moerdijk, Rotterdam wordt in totaal € 3 mln ingezet. Voor de Pilot elektrificatie laadinfrastructuur Goederenvervoer over water was al € 2,4 mln uit de reserve ingezet. De resterende € 0,6 mln wordt gedekt uit een bijdrage uit Ambitie 3 onderdeel Energie (€ 0,2 mln in 2021) en uit Ambitie 7, onderdeel luchtkwaliteit (€ 0,3 mln in 2021 en € 0,1 mln in 2022).</p> <p>De bijdragen van Ambitie 3 en 7 worden in de reserve gestort.</p>

Onderwerp:	Bereikbaarheid
Toelichting beklemming	<p>Bestuurlijk verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fietsinfrastructuur € 8 mln. Bij de Begroting 2018 is met A577 'Cofinanciering Rijksmiddelen Investerings Fietsinfrastructuur (voor uitvoering Fietsplan 2016-2025)' € 8 mln toegevoegd aan het programma Fiets. • N468 € 7,4 mln. Voor het onderhoud en de verbetering van de N468 ten behoeve van de overdracht wordt € 7,4 mln uit de reserve ingezet (Voorjaarsnota 2018, Kaderbesluit Infrastructuur 2019 en Najaarsnota 2019). • Vredenburglaan € 6,7 mln. In 2014 is besloten een deel van de opbrengst van de verkoop van de zogenaamde BBL-kavel (Glasparel Plus) voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur in te zetten voor de aanleg van de Vredenburglaan. Bij de Begroting 2019 zijn de middelen daartoe overgebracht van de reserve Groene ambities naar de reserve Bereikbaarheid (PZH-2014-459527702 en Begroting 2019). • Energietransitie mobiliteit € 4,5 mln. Bij Kaderbesluit infrastructuur 2017 is € 6 mln beschikbaar gesteld voor energemaatregelen bij beheer- en onderhoudsprojecten. Om een bredere inzet van deze middelen voor de energietransitie mogelijk te maken worden de middelen overgezet van de reserve Beheer en onderhoud naar de reserve Bereikbaarheid. In 2021 wordt € 1,5 mln ingezet voor het aanbrengen van zonnepanelen in fietspaden en de Tjalmaweg (Rijnlandroute). • MEC verduurzaming binnenvaart € 2,3 mln. Voor de verduurzaming is in totaal € 3 mln beschikbaar (inclusief de middelen voor de pilot elektrificatie laadinfrastructuur Goederenvervoer over water). Hiervan wordt € 0,6 mln ingezet in 2021. In 2022 en 2023 wordt € 1 mln respectievelijk € 1,4 mln ingezet. In 2022 komt nog € 0,1 mln beschikbaar. • Snelfietsroute F263.5 SFR Rotterdam-Gouda € 2,2 mln. Via de provinciefondsuitkering ontvangen rijksbijdrage voor de snelfietsroute (Voorjaarsnota 2018). Het projectbudget is met deze bijdrage verhoogd, waardoor de netto investering voor dit project stijgt. De hogere kapitaallasten als gevolg van de hogere netto investering worden gedekt door de gereserveerde middelen vrij te laten vallen als het project afgerond is. • Opbrengst verkoop steunpunt Gnephoek € 1,2 mln. Het steunpunt moest wijken voor de komst van de Maximabrug. De opbrengst is nodig voor de bouw van een nieuw steunpunt (Voorjaarsnota 2015).
Toelichting omvang	Na verwerking van de Najaarsnota is de omvang van de reserve € 45,5 mln per ultimo 2021. Dit loopt terug naar € 16,8 mln per ultimo 2035.

Decentralisatieakkoord natuur

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Decentralisatieakkoord natuur	722	0	722	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemde reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Decentralisatieakkoord natuur	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Decentralisatieakkoord natuur
Inhoud en doel	In 2011 is een akkoord gesloten tussen Rijk en provincies over de decentralisatie van het natuurbeleid. Hierbij zijn afspraken gemaakt over de afwikkeling ILG, realisatie herijkte EHS en het natuurbeheer. Voor de uitvoering van dit akkoord ontvangt de provincie via het provinciefonds middelen (integratie-uitkering natuur). Via deze reserve worden deze middelen bestemd voor de uitvoering van het natuurakkoord en de aanvullend daarop gemaakte afspraken met het Rijk en in IPO-verband.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarstukken 2013
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Duurzame exploitatie energiepotentieel in de Zuidplaspolder

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Duurzame exploitatie energiepotentieel in de Zuidplaspolder	113	0	113	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemmdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Duurzame exploitatie energiepotentieel in de Zuidplaspolder	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Duurzame exploitatie energiepotentieel in de Zuidplaspolder
Inhoud en doel	Betreft middelen voor verdere uitwerking convenant 'Duurzame exploitatie energiepotentieel Zuidplaspolder-Noord'. Deze taak is overgedragen aan de provincie na opheffing van de Regionale Ontwikkelingsorganisatie Zuidplaspolder (ROZ). De reserve zal gedurende de looptijd van het project Duurzame ontwikkeling Zuidplaspolder ingezet worden. Specifieke planning is nu nog niet bekend.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2015
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Egalisatiereserve beheer en onderhoud

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Egalisatiereserve beheer & onderhoud	65.934	8.817	3.812	70.938	52.813	41.823	16.858

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
2-2 Beheer en onderhoud: op orde en duurzaam	-2.900	-700	0	0	0	0	0	0
Totaal	-2.900	-700	0	0	0	0	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Egalisatiereserve beheer & onderhoud	70.938	0	70.938	0
Totaal reserves	70.938	0	70.938	0

Toelichting

Onderwerp:	Egalisatiereserve beheer en onderhoud
Inhoud en doel	De door PS vastgestelde Nota budgetbehoefte geeft een gemiddeld jaarbudget voor beheer en onderhoud. Door de toestandsafhankelijke aanpak van het onderhoud, waarbij het areaal op het economisch meest rendabele moment wordt onderhouden, ontstaan pieken en dalen in de jaarlijkse uitgaven. Bij het Kaderbesluit infrastructuur 2016 is besloten een egalisatiereserve te vormen om deze schommelingen op te vangen en voor de provinciale begroting een gelijkmatige lastenontwikkeling te presenteren. De egalisatiereserve beheer en onderhoud DBI is per 2016 ingesteld. Eens in de 4 jaar wordt de budgetbehoefte voor het dagelijks en planmatig beheer en onderhoud berekend. Dit is in 2020 weer herijkt. De looptijd is doorlopend, daarom is 9999 ingevuld.
Functie	Egalisatie
Voeding	Programmaresultaat / programmabegroting
Besluitvorming/instillingsjaar	Begroting 2017
Looptijd	9999

Onderwerp:	Egalisatiereserve beheer en onderhoud
Toelichting onttrekkingen	<p>De onttrekkingen in 2021 worden € 0,7 mln lager geraamd ten opzichte van de raming in de Voorjaarsnota.</p> <p>Toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 1,9 mln: arbeidscapaciteit: In de Begroting 2021 zijn voor één jaar middelen toegevoegd vanuit de reserve Beheer en onderhoud voor arbeidscapaciteit, noodzakelijk voor de professionalisering van de Dienst Beheer Infrastructuur. Het ontbreken van een structureel budget blijkt een obstakel bij het daadwerkelijk werven en plaatsen van de benodigde medewerkers. Naar verwachting wordt € 1,9 mln in 2021 niet besteed. De bijdrage uit de egalisatiereserve Beheer en onderhoud wordt met dit bedrag verlaagd. • € 1,2 mln: bijstelling legesinkomsten: In 2021 is gebleken dat de oorspronkelijke raming van de jaarlijkse legesinkomsten van de DBI-vergunningen te hoog was. Daarom worden de baten van beleidsdoel 2.2 in 2021 met € 1,2 mln verlaagd. Dit wordt gecompenseerd door een gelijke bijdrage uit de reserve.
Toelichting toevoegingen	<p>De toevoegingen in 2021 worden € 2,9 mln lager geraamd ten opzichte van de raming in de Voorjaarsnota.</p> <p>Toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De vorstperiodes dit jaar hebben tot hogere kosten geleid (€ 0,3 mln). Door de winterse omstandigheden is de technische staat van het asfalt aan de N206, Europaweg, sneller verslechterd en kon het overlagen niet meer worden uitgesteld (€ 0,8 mln). Tot slot is extra groenonderhoud uitgevoerd aan het bomenbestand in het contractgebied regio Oost en zijn vooruitlopend op het regiocontract in de regio's West en Noord achterstanden in het onderhoud aan het groenareaal opgepakt (€ 0,9 mln). De extra lasten worden gedekt door een verlaging van de storting in de egalisatiereserve Beheer en onderhoud. • De verbetering passage Leimuiden, N207 wordt op een andere wijze uitgevoerd, waardoor de geplande onderhoudswerkzaamheden eerder worden uitgevoerd en verantwoord (€ 0,9 mln). De extra lasten worden gedekt door een verlaging van de storting in de egalisatiereserve Beheer en onderhoud.
Toelichting beklemming	<p>De middelen zijn bestuurlijk verplicht om het door PS vastgestelde kwaliteitsniveau voor het beheer en onderhoud te kunnen handhaven zoals is vastgesteld bij de Nota Kapitaalgoederen 2019. In 2023 zal een geactualiseerde Nota Kapitaalgoederen bestuurlijk ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd waarbij deze egalisatiereserve tevens zal worden betrokken.</p>
Toelichting omvang	<p>Op 1 januari 2021 had de reserve een omvang van € 65,9 mln. Na verwerking van de Najaarsnota is het saldo van de reserve € 70,9 mln. Dit bedrag is nodig om de komende jaren pieken in de onderhoudskosten op te vangen.</p>

Egalisatiereserve exploitatieprojecten PZI

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Egalisatiereserve exploitatieprojecten PZI	7.990	0	7.990	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Egalisatiereserve exploitatieprojecten PZI	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Egalisatiereserve exploitatieprojecten PZI
Inhoud en doel	De programmareserve was ingesteld om vertragingen en versnellingen bij projecten op te vangen, waarbij de projecten binnen het totale projectbudget blijven, maar verschillen ontstaan in de kasritmes. In verband met de invoering van het nieuwe BBV voor de Begroting 2017 zijn de exploitatieprojecten omgezet naar investeringsprojecten en bevat het nieuwbouwdeel van het PZI geen exploitatieprojecten meer. De reserve kan daarom worden opgeheven.
Functie	Egalisatie
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2010
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	De reserve is bij Voorjaarsnota 2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Energietransitie gebouwde omgeving en glastuinbouw

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Energietransitie gebouwde omgeving en glastuinbouw	1.011	0	1.011	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Energietransitie gebouwde omgeving en glastuinbouw	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Energietransitie gebouwde omgeving en glastuinbouw
Inhoud en doel	In de Begroting 2018 is € 8 mln gereserveerd voor Energietransitie Glastuinbouw en gebouwde omgeving. Gezien de spreiding van de activiteiten over de komende jaren, is een reserve nodig om de middelen die in de toekomst nodig zijn tijdelijk veilig te stellen en te bewaren.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2018
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Erfgoedlijnen

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Erfgoedlijnen	1.126	0	1.026	100	14	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
4-3 Erfgoed, cultuur en toerisme	-1.050	-100	-1.050	-964	-1.050	-1.036	0	-1.050
Totaal	-1.050	-100	-1.050	-964	-1.050	-1.036	0	-1.050

Beklemmdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Erfgoedlijnen	100	100	0	0
Totaal reserves	100	100	0	0

Toelichting

Onderwerp:	Erfgoedlijnen
Inhoud en doel	De reserve is bedoeld voor de uitvoering van het beleid van Erfgoedlijnen. De middelen worden ingezet voor subsidieverlening en de matchingsafspraken met betrekking tot het ruimtelijk beleid voor het erfgoed. Kenmerk van subsidieverleningen voor erfgoed is dat de markt een gedeelte van de gesubsidieerde activiteiten pas na het verleningsjaar kan uitvoeren. De gemoeide bedragen worden in het verleningsjaar zolang gestort in de reserve, en in het jaar van de activiteit weer aan de reserve onttrokken.
Functie	Egalisatie
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	2020
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	In de voorjaarsnota was sprake van een onttrekking ad € 1,1 mln. Dit betrof de in de begroting 2021 geraamde lasten van de activiteiten die de markt pas na het verleningsjaar kan uitvoeren. Deze lasten worden in het uitgestelde uitvoeringsjaar uit de reserve onttrokken. In de Najaarsnota leidt actualisatie van deze raming tot een verlaging van de onttrekking met € 0,1 mln., waarna de onttrekking 2021 € 1 mln. bedraagt. De actualisatie in de najaarsnota heeft betrekking op bovengenoemde fasering van activiteiten en wijzigingsbesluiten van subsidies.

Toelichting toevoegingen	In de voorjaarsnota was sprake van een storting ad € 1,1 mln. Dit betrof de in de begroting 2021 geraamde lasten van de activiteiten die de markt pas na het verleningsjaar kan uitvoeren. Deze lasten worden zolang gestort in de reserve. In de najaarsnota is de storting verlaagd met € 1,1 mln naar aanleiding van de administratieve wijziging waarbij de lasten van projecten onder de € 0,25 mln in één keer worden genomen.
Toelichting beklemming	De stand van de reserve wordt vrijwel volledig onderbouwd door de optelling van (geschatte) uitgestelde activiteiten bij subsidieontvangers. De activiteiten vinden plaats in 2021 of later. De stand van de reserve is vrijwel volledig juridisch verplicht.
Toelichting omvang	Kenmerk van subsidieverleningen voor erfgoed is dat de markt een gedeelte van de gesubsidieerde activiteiten pas na het verleningsjaar kan uitvoeren. Op basis van ervaringscijfers worden bij de begroting schattingen gemaakt van deze uitgestelde activiteiten. De gemoeide bedragen worden in het verleningsjaar zolang gestort in de reserve, en in het jaar van de activiteit weer aan de reserve onttrokken. De reservestand bevat dus altijd een overlooppost voor deze uitgestelde activiteiten.

Friciekosten RUD

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Friciekosten RUD	105	0	105	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Friciekosten RUD	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Friciekosten RUD
Inhoud en doel	De gelden in deze programmareserve zijn bedoeld om de omgevingsdiensten in oprichting te bekostigen en, na oprichting, om de frictiekosten te betalen.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2011
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Greendeal Zonnepanelen-asbest

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Greendeal Zonnepanelen- asbest	112	0	112	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemde reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Greendeal Zonnepanelen-asbest	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Greendeal Zonnepanelen-asbest
Inhoud en doel	Met het ministerie van Infrastructuur en Milieu is het convenant 'asbestdak eraf, zonnepanelen erop' aangegaan, waarin de provincie met behulp van rijksgeld zorg draagt voor de uitvoeringsregeling om asbestdaken bij agrarische ondernemers te saneren, in die gevallen waarin zonnepanelen op de betreffende daken wordt geplaatst Subsidieregeling Zonnepanelen. Het budget voor de nieuwe subsidieregeling zonnepanelen ad € 0,9 mln is in de Najaarsnota 2017 en de Begroting 2018 verdeeld over de periode 2017–2023. Het deel voor 2018-2023 wordt onttrokken aan de reserve Greendeal zonnepanelen.
Functie	Spaar
Voeding	Rijksbijdrage
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2012
Looptijd	2023
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij de Begroting 2021 is deze reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Groene ambities

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Groene ambities	30.076	18.704	17.708	31.072	22.850	17.037	15.418

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
5-1 Gezonde natuur	0	-200	0	200	0	0	0	0
5-2 Toekomstbestendige landbouw	1.092	-155	0	-40	0	-30	0	45
5-3 Leven met water	200	0	0	0	0	0	0	0
7-2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving	1.707	-2.738	163	3.577	0	1.030	0	0
Totaal	2.999	-3.092	163	3.737	0	1.000	0	45

Beklemde reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Groene ambities	31.072	25.297	5.775	0
Totaal reserves	31.072	25.297	5.775	0

Toelichting

Onderwerp:	Groene ambities
Inhoud en doel	Het onderdeel Groene ambities binnen programmareserve 1 is bestemd voor het provinciale aandeel in het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG).
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget 50% en financiële ruimte 50%
Besluitvorming/instillingsjaar	Voorjaarsnota 2007
Looptijd	2038

Onderwerp:	Groene ambities
Toelichting onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,2 mln: doorschuiven deels middelen. In 2021 zal de Srg (specifieke maatregel) nogmaals worden opengesteld. De aanvragen zullen naar verwachting in 2021 worden ontvangen en in 2021 en in 2022 worden gerealiseerd. • € 0,2 mln. POP 3 maatregelen: aangepaste prognose biodiversi , verschuiving naar 2022. • € -0,1 mln: Glastuinbouw san.verspreid glas vrijval subsidie Leidschendam Voorburg. • € 1,8 mln. Inzetten restant reserve GO Bentwoud in 2022 tnv Vlietland en Doorschuiven GO budget voorontwikkeling provinciale recreatiegebieden naar 2023. • € -0,2 Landschaptafels: Vanwege de VGR en verwerking hiervan betekent dat de lasten van voorgaande jaren worden verwerkt in 2021 en 2022. Dit heeft als consequentie dat de vrijval realisatie van 2022 wordt verwerkt in 2021 omdat de lasten in 2021 (realisatie) worden genomen. • € 0,4 mln. Ruiterspaden: Verwachte onderschrijding. Voor het opknappen en het groot onderhoud van het ruiters- en menpadennetwerk is in totaal € 3,2 mln vrijgemaakt bij motie 743. Voor 2021 zijn een aantal projectsubsidies verstrekt maar deze hebben nog niet geleid tot volledige uitputting. • € 0,2 mln. Vlietland: Deel budget (Motie 811) worden in 2021 niet uitgeven vanwege de raakvlakken met de aanleg van de geluidwerende voorzieningen conform motie 867: geluidswal Vlietland. In motie 811 is 300K beschikbaar gesteld voor het realiseren van een extra kwaliteitsimpuls in Vlietland door geluid- en zichthinder van de A4 te beperken, middels aanplanting van bomen en struweel. • € 0,6 mln. Rots gebieden derden: Verplichtingen Bazuin en Kassensloop Lasingerland vinden in 2022 plaats.
Toelichting toevoegingen	<ul style="list-style-type: none"> • € 1,1 mln : vrijval In 2021 de projectsubsidie aan Pijnacker-Nootdorp voor de Groen blauwe dooradering Oostland 2011 - 2020 definitief (lager) vastgesteld en De subsidie aan Leidschendam Voorburg viel in 2021 vrij en beide subsidies zijn in 2021 opnieuw verleend. • € 0,2 mln: storting risicoreservering AWZI. De risicoreserve AWZI Nieuwe Waterweg blijkt echter te klein te zijn in omvang (uitgangspunten reserves) en dient daarom te worden opgeheven. • € 1,7 mln: Vanwege de VGR en verwerking hiervan betekent dat de lasten van voorgaande jaren worden verwerkt in 2021 en 2022. Dit heeft als consequenties dat de vrijval realisatie in 2021 wordt verwerkt en dat de lasten in 2022 (realisatie) worden genomen.

Onderwerp:	Groene ambities
Toelichting beklemming	<p>Het saldo van de reserve Groene Ambities is € 31,07 mln waarvan € 25,3 mln juridisch verplicht en € 5,775 mln bestuurlijk verplicht.</p> <p>Voor uitvoering van de Regiodeal Bodemdaling (2e tranche) is in 2020 € 4,8 mln via het provinciefonds ontvangen en deze is, vooruitlopend op verwerking in de begroting in 2021, gestort in de reserve Groene Ambities (€ 4,775 mln).</p> <p>Voor de uitvoering van motie 750 (winst voor weidevogels) resteert € 2,3 mln in de reserve; deze is meerjarig in de begroting verwerkt (€ 2,334 mln).</p> <p>Voor de realisatie van de weidevogelkerngebieden (KBG '18) resteert € 2,3 mln in de reserve; deze is meerjarig in de begroting verwerkt (€ 2.302 mln).</p> <p>Volgend uit de besluitvorming i.h.k.v. het Kaderbesluit Groen '18 is € 10 mln gestort in de reserve NatuurNetwerk Nederland ter dekking van lasten met betrekking tot de weidevogelkerngebieden. De gerealiseerde lasten en de gerealiseerde onttrekking vond echter plaats vanuit de reserve Groene Ambities.</p> <p>Om die reden zijn de middelen uit de reserve NatuurNetwerk onttrokken en gestort in de reserve Groene Ambities.</p> <p>Daarnaast wordt een begrote storting in de reserve Groene Ambitie, in het kader van het opheffen van kleine(re) subsidies, € 0,05 mln lager omdat een hogere onttrekking in 2020 leidt tot een lager te storten saldo.</p> <p>De huidige onbekerde ruimte in de reserve Groene Ambities is een bedrag van afgerond € 4,99 mln. Dit resultaat is opgebouwd uit het rekeningresultaat 2020 (€ 0,3 mln) en de correctie tussen de reserve NNN en GA die bij VJN 2021 is verwerkt (€ 3,1 mln) en overige mutaties in de reserve.</p> <p>Overige verplichtingen die bestuurlijk zijn toegezegd of onderhandelingen lopen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 3.800 in 2022 afkoop beheer LouiseCannemansPolder (7-2-1) • € 2.351 in 2023 of later Natura 2000, jaarrekeningresultaat 2020 (5-1-1)
Toelichting omvang	<p>De omvang van 30.07 is nodig voor het uitvoeren van taken en verplichtingen welke zijn aangegaan als onderdeel om de gestelde doelen van ambitie 5 - versterken natuur in Zuid-Holland en ambitie 7 - gezond en veilig Zuid-Holland te realiseren. Deze reserve is onderdeel van het Gesloten Systeem Groen.</p>

Implementatie Omgevingswet

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Implementatie Omgevingswet	1.011	0	1.011	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Implementatie Omgevingswet	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	Implementatie Omgevingswet
Inhoud en doel	De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2022. Dit betekent dat het implementatie traject' vanwege exogene factoren verlengd wordt. Op dit moment is de landelijke investeringsbijdrage voor de digitaliseringsopgave van de Omgevingswet nog onduidelijk.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2016
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	De reserve is per 1-1-2021 opgeheven en het restantbedrag in de reserve is in de exploitatie opgenomen.

InnovationQuarter

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
InnovationQuarter	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000	3.000

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
InnovationQuarter	3.000	0	3.000	0
Totaal reserves	3.000	0	3.000	0

Toelichting

Onderwerp:	InnovationQuarter
Inhoud en doel	Voor de ambitie om innovatie in het bedrijfsleven te stimuleren in de provincie Zuid-Holland is het fonds InnovationQuarter (IQ) opgericht. De reserve InnovationQuarter is bedoeld ter afdekking van de risico's gerelateerd aan dit fonds. Zie voor verdere specifieke informatie ook de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer (risico 6). Looptijd: De einddatum wordt definitief bepaald na de volstorting van het Participatiefonds, daarom is 9999 ingevuld.
Functie	Buffer
Voeding	Programmabudget: herallocatie middelen Economie van in totaal € 4,7 mln (2013 tot en met 2016). Dit deel is bij Jaarrekening 2020 opgenomen in een voorziening. Huidige voeding uit financiële ruimte (bij Voorjaarsnota € 3 mln).
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2013
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Er wordt bij Najaarsnota geen mutatie uitgevoerd. Bij Voorjaarsnota was al 3 mln aan de reserve toegevoegd. Deze 3 mln is ter dekking van het risico op 15 mln extra kapitaalstorting die nog gestort moet gaan worden en waarvan dus op dit moment nog niets is geïnvesteerd. Na investering zal deze 3 mln worden overgeplaatst van de reserve IQ naar de voorziening IQ.
Toelichting beklemming	Het risico op waardedaling van het aandelenkapitaal dat de provincie bezit in InnovatioQuarter, is gedekt via de 'voorziening IQ'. Bij Voorjaarsnota 2021 is 3 mln tijdelijk aan de reserve IQ toegevoegd. Deze 3 mln is ter dekking van het risico op 15 mln extra kapitaalstorting die nog gestort moet gaan worden en waarvan dus op dit moment nog niets is geïnvesteerd. Na investering zal deze 3 mln worden overgeplaatst van de reserve IQ naar de voorziening IQ.
Toelichting omvang	Bij Voorjaarsnota is 3 mln aan de reserve toegevoegd. Deze 3 mln is ter dekking van het risico op 15 mln extra kapitaalstorting die nog gestort moet gaan worden en waarvan dus op dit moment nog niets is geïnvesteerd. Na investering zal deze 3 mln worden overgeplaatst van de reserve IQ naar de voorziening IQ.

Interreg-cofinanciering EFRO

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Interreg-cofinanciering EFRO	4.803	0	2.480	2.323	2.653	3.903	1.903

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	0	250	0	0	0	-250	0	0
Totaal	0	250	0	0	0	-250	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Interreg-cofinanciering EFRO	2.323	2.323	0	0
Totaal reserves	2.323	2.323	0	0

Toelichting

Onderwerp:	Interreg-cofinanciering EFRO
Inhoud en doel	De voor de Beleidsvisie en het Uitvoeringsprogramma Regionale Economie en Energie beschikbare middelen worden voor dit doel gereserveerd. Het betreft de provinciale cofinanciering van EFRO-projecten. Deze programmareserve zal voorzien in het kasritme van deze projecten.
Functie	Spaar
Voeding	Programma 3
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2012
Looptijd	2022
Toelichting onttrekkingen	Er wordt bij Najaarsnota 2021 € 0,3 mln extra aan de reserve onttrokken. Dit bedrag volgt de onderhavige subsidiedossiers en hun activiteitenpatronen gedurende hun looptijd. Één dossier ('Polanen') heeft zijn looptijd verkort en dit leidt tot de vervroegde onttrekking uit de reserve à € 0,3 mln.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	De volledige eindstand van de reserve is juridisch beklemd. Bijbehorende subsidieplafonds zijn gepubliceerd en alle middelen zijn reeds als subsidieverplichting 2022 en verder bij de provincie in de administratie vastgelegd.
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemdheid.

IODS

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
IODS	4.617	0	0	4.617	1.617	1.617	1.617

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
IODS	4.617	0	4.617	0
Totaal reserves	4.617	0	4.617	0

Toelichting

Onderwerp:	IODS
Inhoud en doel	De integrale ontwikkeling Delft-Schiedam (IODS) hangt samen met de verlenging van de Rijksweg A4 in deze regio. De provincie heeft een rol in de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in dit gebied, als de A4 verlengd wordt. De IODS-partners hebben afgesproken dat alle werkzaamheden gelijktijdig zullen aanvangen, in 2011. In de programmareserve zitten middelen voor de uitvoering van de versterking van de ruimtelijke kwaliteit die uit de programmareserve onttrokken worden.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2004
Looptijd	2022
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	De gehele reserve is bestuurlijk verplicht om de afspraken, vormgegeven in het IODS-convenant, tussen Rijk, provincie Zuid-Holland, lokale overheden en verschillende maatschappelijke organisaties te dekken.
Toelichting omvang	Niet van toepassing.

IRP Goeree-Overflakkee

Verloop reserve

De reserve was leeg per 31-12-2020 waardoor geen verloop in 2021 wordt weergegeven.

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Toelichting

Onderwerp:	#IRP Goeree-Overflakkee
Inhoud en doel	Het doel van deze reserve betreft de uitvoering van projecten die een rechtstreeks verband hebben met het gebied Goeree-Overflakkee.
Functie	Spaar
Voeding	Eenmalig, uit reserve IRP Delflandse kust
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2013
Looptijd	2020
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	De laatste onttrekking in verband met het gebiedsprogramma Goeree-Overflakkee heeft in 2020 plaatsgevonden. De reserve is daarom per 1-1-2021 opgeheven.

Life Science & Health

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Life Science & Health	2.625	1.200	2.200	1.625	2.625	3.625	3.625

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Life Science & Health	1.625	150	0	1.475
Totaal reserves	1.625	150	0	1.475

Toelichting

Onderwerp:	Life Science & Health
Inhoud en doel	Deze reserve dient als spaarreserve voor nog te concretiseren investeringsbeslissingen op het gebied van 'Life Science and Health' Looptijd is onbekend, daarom is 9999 ingevuld.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2018
Looptijd	9999
Toelichting omtrekkingen	Er zijn geen extra omtrekkingen bij Najaarsnota 2021.
Toelichting toevoegingen	Er zijn geen toevoegingen bij Najaarsnota 2021.
Toelichting beklemming	Er is voor € 150.000 een toekomstige verplichting aangegaan. De overige middelen in de reserve zijn nog niet beklemd, maar wel nadrukkelijk voorzien voor het betrokken onderwerp. De middelen zouden in een uitzonderlijk geval herschikt kunnen worden en ingezet op andere gebieden van de provincie. Dit ligt echter gezien de eerder gemaakte expliciete keuze van het vorige en het huidige college niet voor de hand.
Toelichting omvang	De regionale sector Life Sciences & Health (LSH) is één van de economische topsectoren van Zuid-Holland, en behoort tot de top van de wereld op wetenschappelijk gebied en in ondernemerschap. De provincie ondersteunt de innovatie en ontwikkeling van de LSH-sector en heeft bijbehorende doelstellingen opgenomen in het Programma Zuid-Hollandse Economie (PZE). Binnen de sector is regeneratieve geneeskunde in Zuid-Holland een belangrijk speerpunt. De middelen in de reserve zijn bedoeld om de sector de coalitieperiode (t/m 2023) doelgericht te ondersteunen.

Luchtkwaliteit (NSL)

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Luchtkwaliteit (NSL)	1.941	0	1.941	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemde reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Luchtkwaliteit (NSL)	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Luchtkwaliteit (NSL)
Inhoud en doel	<p>De reserve wordt ingezet voor projecten ter verbetering van de luchtkwaliteit waardoor het mogelijk is te blijven voldoen aan de grenswaarden en daarmee ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken. Deze projecten maken onder andere onderdeel uit van het (nieuwe) provinciale actieprogramma Luchtkwaliteit en het programma Integrale Aanpak Binnenvaart, gericht op verduurzaming van de binnenvaartketen. Ook het provinciale aandeel van het project CLINSH wordt gedekt uit deze reserve.</p> <p>De provincie gaat meewerken aan het Schone Luchtakkoord (SLA) dat door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wordt opgesteld. Op dit moment is nog niet duidelijk wat dat betekent voor het ritme waarin de reservemiddelen worden ingezet. Daarom is de looptijd op 9999 gezet.</p>
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2011
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Meerjarenplan bodem, ondergrond en grondwater

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Meerjarenplan Bodem, ondergrond en grondwater	32.173	2.491	7.095	27.569	22.536	21.896	21.896

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
7-1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid	1.441	-703	0	4.123	0	640	0	0
7-3 Klimaatbestendig Z- H,opgew.tegen effect.v.klimaatver.&bodemd	0	150	0	-150	0	0	0	0
Totaal	1.441	-553	0	3.973	0	640	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Meerjarenplan Bodem, ondergrond en grondwater	27.569	0	27.569	0
Totaal reserves	27.569	0	27.569	0

Toelichting

Onderwerp:	MJP Bodem, ondergrond en grondwater
Inhoud en doel	<p>Via het provinciefonds ontving de provincie een decentralisatieuitkering voor de uitvoering van het meerjaren werkprogramma bodem 2010-2014. Het werkprogramma was een uitwerking van het Bodemconvenant dat met Rijk en gemeenten in 2009 is overeengekomen. Met ingang van 2015 ontvangt de provincie, als decentralisatieuitkering via het provinciefonds, middelen voor uitvoering van het Convenant Bodem en Ondergrond 2015-2020 (op 17 maart 2015 door Rijk, VNG, IPO en UvW vastgesteld). Momenteel zijn het Rijk, IPO, VNG en UvW met elkaar in gesprek over de hoogte van decentralisatieuitkering voor de periode 2021-2030. De verwachting is dat de decentralisatieuitkering aan de provincie Zuid-Holland lager gaat uitvallen dan wat nu ontvangen wordt. Dit heeft te maken met het inwerking treden van de Omgevingswet per 1-1-2021. Door de Omgevingswet verschuift het bevoegd gezag bodem naar de gemeenten, behalve voor de gevallen die vallen onder het overgangsrecht en het grondwater.</p> <p>Met de programmareserve kunnen verschillen in het kasritme over de looptijd van het werkprogramma worden opgevangen. Kasritmeverschillen kunnen ontstaan door versnellingen of vertragingen in de uitvoering van projecten en door verschillen in de uitgaven voor het werkprogramma en het vaste kasritme van inkomsten uit de decentralisatieuitkering.</p> <p>Looptijd is doorlopend, daarom is 9999 ingevuld.</p>
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2011
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • € 0,1 mln ophoging budget voor diffuus lood • € 0,74 mln verlaging bodembudgetten (€ 1,5 mln ophoging bodemsanering n.a.v. ovk met het Rijk ivm diverse spoedlocaties, € 2,2 mln verlaging vanwege kasritmewijziging begrotingssubsidie Oude-Tonge) • € 0,15 mln ophoging budget subsidie voor looptijdwijziging • € 0,06 mln verlaging voor extern inhuur projectleiders ihkv de warme overdracht Bodemtaken, externe inhuur IPO verband waar we middelen terugontvangen
Toelichting toevoegingen	Een decentrale uitkering van de ministerie van BZK ontvangen via de meicirculaire ontvangen voor 'afronding spoed' ad. € 829.303 en 'apparaatskosten' ad. € 611.793, in totaal € 1.441.096.

Onderwerp:	MJP Bodem, ondergrond en grondwater
Toelichting beklemming	<p>De provincie is op de grond van de Wet bodembescherming en de Waterwet bevoegd gezag voor respectievelijk bodem en grondwater. Dit houdt in dat de provincie in diverse gevallen als bevoegd gezag de kosten voor de sanering en de nazorg voor haar rekening moet nemen. Voor dit doel heeft de provincie de afgelopen decennia middelen ontvangen van het Rijk uit de Doel Uitkering Bodem (DUB). De ontvangen rijksmiddelen zijn alleen bestemd voor bodemsaneringen en nazorg. De uitwerking van deze afspraken is onder meer vastgelegd in het Convenant bodem en ondergrond 2016-2020 dat op 17 maart 2015 door het Rijk, de VNG, het IPO en het UvW is vastgesteld. Naast bovengenoemd convenant is de wijze van uitvoering van de wettelijk provinciale taak vastgelegd in de Wet bodembescherming, de Waterwet en de Circulair bodembescherming.</p> <p>De omvang van de reserve is voor een deel al specifiek bestemd voor projecten die nu bekend zijn en waarvoor de provincie als bevoegd gezag financieel voor aan de lat staat. Dit is vaak vastgelegd in overeenkomsten met gemeenten, waterschappen en bedrijven. Onzekere factoren voor de komende jaren zijn de financiële effecten van de overheveling van de bevoegd gezag-taken naar gemeenten, de financiële effecten van de werkvoorraad spoed die na de inwerkingtreding van de Omgevingswet bij de provincie blijft en projecten waarvan de planning, omvang en benodigde acties nu nog niet helder zijn.</p> <p>De provincie blijft onder de Omgevingswet verantwoordelijk voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bodemsaneringen die vallen onder het overgangsrecht, • Nazorglocaties die vallen onder het omgevingsrecht (soms eeuwigdurend), • Grondwaterverontreinigingen en saneringen, • Nieuwe saneringen bij complexe bedrijven, • En opkomende stoffen (p)ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) inclusief PFAS. <p>In bovengenoemd convenant is voor de periode 2016-2020 een totaalbedrag afgesproken wat de provincie ontvangt ter uitvoering van haar wettelijke taken. De provincie ontvangt waarschijnlijk voor de periode 2021-2030 ruim 60% minder vergoeding van het Rijk voor de uitvoering van haar wettelijke taken als bevoegd gezag onder de Omgevingswet. Dat is aanzienlijk minder dan wat we nodig hebben om aan onze verplichtingen te kunnen voldoen.</p> <p>In de reserve zijn de middelen specifiek bestemd voor bodemsaneringen en nazorg waar de provincie bevoegd gezag is. Gezien de eerder genoemde redenen zoals overeenkomsten, Omgevingswet, werkvoorraad en de grote verlaging van de vergoeding vanuit het Rijk, is een (gedeeltelijke) vrijval van de reserve niet wenselijk. Bij het (gedeeltelijk) vrijvallen van de reserve zou het betekenen dat de lasten voor de uitvoering van de wettelijke taken gedekt worden vanuit de algemene reserve.</p> <p>In de reserve zijn de middelen specifiek bestemd voor bodemsaneringen en nazorg waar de provincie bevoegd gezag is op grond van de Wet bodembescherming en de Waterwet. Dit houdt in dat de provincie in diverse gevallen als bevoegd gezag de kosten voor de sanering en de nazorg voor haar rekening moet nemen. Voor dit doel heeft de provincie de afgelopen decennia middelen ontvangen van het Rijk uit de Doel Uitkering Bodem (DUB). De ontvangen rijksmiddelen zijn alleen bestemd voor bodemsaneringen en nazorg.</p>
Toelichting omvang	<p>In de reserve zijn de middelen, ter grootte van € 27,6 mln., specifiek bestemd voor bodemsaneringen en nazorg waar de provincie bevoegd gezag voor is op grond van de Wet bodembescherming en de Waterwet. Dit houdt in dat de provincie in diverse gevallen als bevoegd gezag de kosten voor de sanering en de nazorg voor haar rekening moet nemen. Voor dit doel heeft de provincie de afgelopen decennia middelen ontvangen van het Rijk uit de Doel Uitkering Bodem (DUB). De ontvangen rijksmiddelen zijn alleen bestemd voor bodemsaneringen en nazorg.</p>

Milieuaspecten omgevingsbeleid

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Milieuaspecten omgevingsbeleid	107	0	104	3	3	3	3

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Milieuaspecten omgevingsbeleid	3	0	0	0
Totaal reserves	3	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Milieuaspecten omgevingsbeleid
Inhoud en doel	Het saldo van de vrijvallende reserve van € 107.257 is bestemd voor kosten die voortvloeien uit de geluidsproblematiek in het Haven- en industrieel complex. Beleidsdoel 7.1. Het saldo is hoger door een structurele bijdrage van € 2.775 uit de reserve Stimulering duurzame energie begroot die in 2020 is overgezet naar reserve Milieuaspecten omgevingsbeleid.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instillingsjaar	Najaarsnota 2016
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Onderwerp:	MIT MKB Innovatieregeling Topsectoren
	Onttrekkingen vinden overigens plaats om de gesubsidieerde activiteiten te financieren die de markt uitvoert in 2021 op basis van verleningen die zijn verricht in 2019 en 2020.
Toelichting toevoegingen	De storting 2021 wordt bij najaarsnota met € 1,1 mln verlaagd omdat er in 2021 vervoegd lasten worden genomen. Deze lasten werden voorheen pas voorzien in 2022 en verder en daarom zolang in de reserve gestort. Dat hoeft nu niet meer te gebeuren. De vervroeging komt voort uit een brede administratieve wijziging. De lasten van subsidieverleningen worden, indien de dossierwaarde kleiner is dan € 250.000, met ingang van Najaarsnota 2021 direct en volledig in het eerste jaar van de looptijd verantwoord. Voorheen gebeurde dat alleen met dossierwaarden tot € 25.000. Dit houdt een vervroeging in ten opzichte van de oude werkwijze. Alleen subsidies boven € 250.000 worden nog verspreid verantwoord over de jaren van de looptijd.
Toelichting beklemming	Het volledige saldo per eind 2021 ad € 12,3 mln wordt hier gekenschetst als verplicht. Het betreft de middelen die nodig zullen zijn om gesubsidieerde activiteiten die de markt pas na de verleningsjaren 2020 en 2021 uitvoert, te financieren. Anders inzetten van deze middelen is in theorie deels wel mogelijk maar ligt niet voor de hand; beoogde subsidieplafonds 2022 en verder kunnen zolang ze niet gepubliceerd zijn eventueel worden verlaagd, maar daarmee wordt ook de cofinanciering door het Rijk verlaagd (het Rijk verdubbelt de inleg van de regio) en zou de regionale economie tweevoudig negatief worden getroffen. Subsidieverleningen voor het zogeheten R&D-deelplafond 2021 vinden pas plaats vanaf de laatste maanden van 2021 en staan daardoor bij opstelling van de Najaarsnota nog niet in de boekhouding van de provincie. Het plafond is al wel gepubliceerd en daardoor moet het bijbehorende bedrag (ca € 5 mln eigen middelen van de provincie, naast inleg door het Rijk) worden beschouwd als juridisch verplicht.
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemmdheid.

Mitigatie/Energie

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Mitigatie / Energie	1.000	0	1.000	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemmdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Mitigatie / Energie	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Mitigatie / Energie
Inhoud en doel	De programmareserve is ten eerste bestemd voor de uitvoering van een aantal specifieke projecten op energiegebied voor aanvragen in het kader van de subsidieregeling warmte. Bij Voorjaarsnota 2012 werd een deel van programmareserve in programma 1 overgebracht naar programma 3, dit vanwege de nieuwe programmastructuur. Ten tweede is de programmareserve bestemd voor aanvragen vanuit de subsidieregeling lokale initiatieven. Specifiek betreft dit de middelen uit de investeringsimpuls in 2017. Een gedeelte van de toen toegekende € 2 mln wordt gebruikt ter dekking van subsidielasten, in navolgende jaren is via de programmareserve over de jaren verdeeld.
Functie	Egalisatie
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2007 / Voorjaarsnota 2012
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij de Begroting 2021 is deze reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Mobiliteit

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Mobiliteit	125.398	3.129	26.872	101.655	93.082	85.533	76.569

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
2-1 Snel van A naar B	1.228	-1.910	63	52	63	76	63	97
2-3 Veilig en duurzaam	4	150	66	300	66	0	66	0
Totaal	1.232	-1.760	130	352	130	76	130	97

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Mobiliteit	101.655	101.655	0	0
Totaal reserves	101.655	101.655	0	0

Toelichting

Onderwerp:	Mobiliteit
Inhoud en doel	De provincie ontvangt jaarlijks via de provinciefondsuitkering middelen voor de openbaar vervoerconcessies, de stimulering en verduurzaming van mobiliteit en regionale infrastructurele projecten. Het jaarlijkse resultaat van de ontvangen bijdrage en de verantwoorde lasten wordt verrekend met de reserve.
Functie	Spaar
Voeding	Decentralisatie provinciefonds
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2016
Looptijd	2099
Toelichting onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • 20 Waterstofbussen implementatie-budget € -0,3 mln. Op basis van de huidige inzichten in de voortgang van de implementatie van het project wordt een aanpassing in de verdeling en fasering van het implementatiebudget doorgevoerd. Het gevolg hiervan is, dat een deel van het budget wordt doorgeschoven naar 2022. • Pilot projecten OV € - 2,2 mln. Door Corona zijn ideeën en plannen omtrent het verleiden van OV-reizigers om buiten de spits te reizen gewijzigd. Daarom valt op voorstel van de afdeling M&M dit incidentele budget, dat hiervoor bestemd was, terug in de reserve Mobiliteit en worden de bijgestelde plannen meegenomen in het Transitieplan OV. • Uitvoering amendement 578 derving inkomsten concessie DMG € 0,29 mln. Dit betreft de vergoeding aan Qbuzz tegen finale kwijting als gevolg van het uitvoering geven aan amendement 578 over de periode december 2018 tot en met december 2026 waarover in 2021 besluitvorming heeft plaatsgevonden. • 20 Waterstofbussen subsidie concessiehouder € 0,45 mln. In de begroting 2021 was geen rekening gehouden met het afgesproken kasritme op basis waarvan de toegekende subsidie aan de concessiehouder wordt uitgekeerd voor het in exploitatie nemen van de 20 waterstofbussen. Daarom is de begroting hierop aangepast.
Toelichting toevoegingen	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering concessie DMG 2019 € 1,17 mln. Op basis van het op onderdelen niet voldoen aan het programma van eisen en het uitvoeren van de inschrijving door Qbuzz BV wordt een boete opgelegd. • Samenwerkingsovereenkomst ROV € 0,06 mln. Voor het ROV is met ingang van 2021 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gesloten, waarin is afgesproken dat de gezamenlijke kosten tussen PZH en MRDH worden verdeeld in de verhouding 50/50%. Daarnaast is afgesproken dat ook de personeelskosten en overheadkosten in die verhouden worden verrekend. Per saldo levert een hogere bijdrage op dan waarmee in de begroting rekening was gehouden.
Toelichting beklemming	De bekleemde middelen uit de OVP BDU zijn conform aanwijzingen van het ministerie van I&W overgegaan naar de bekleemde middelen reserve Mobiliteit. Ze worden ingezet voor infrastructurele projecten die in het verleden in zogenaamde bestedingsplannen zijn toegekend en nieuwe regionale mobiliteitsprojecten, toegekend onder de SRM. Hiernaast is een deel bekleemd voor verduurzaming OV, impuls kwaliteit OV, tarievenverlaging en aan de indexatieafspraken die gemaakt zijn in het Heerenveenakkoord.
Toelichting omvang	Na verwerking van de Najaarsnota 2021 bedraagt de omvang van de reserve Mobiliteit ultimo 2021 € 101,65 mln en neemt af naar € 80,40 mln. ultimo 2035. Deze omvang is nodig, omdat voor Ambitie 2 sprake is van een gesloten systeem, waardoor het saldo van alle exploitatie lasten en -baten verrekend wordt met deze reserve.

Natuurcompensatie

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Natuurcompensatie	259	0	259	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Natuurcompensatie	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Natuurcompensatie
Inhoud en doel	Als door aanleg van onder meer infrastructuur natuurwaarden verloren gaan dan moeten deze worden gecompenseerd volgens provinciaal beleid. Dat geldt zowel voor Gedeputeerde Staten als voor andere initiatiefnemers. Compensatiemaatregelen voor herstel van natuurwaarden gebeuren vaak in de vorm van aanleg natuur of natuurbeheer. Reserve Natuurcompensatie dient om de vastgestelde compensatiemaatregelen op basis van de Subsidieregeling Natuurcompensatie Zuid-Holland te dekken. Veel van deze maatregelen moeten nog gepland worden.
Functie	Spaar
Voeding	Voormalig reserve NORAH / Voormalig reserve Zuidwestelijke Randweg Gouda-N207 / Natuurcompensatie RijnlandRoute vanuit de programmareserve 2 (Egalisatiereserve exploitatieprojecten PZI) / N210
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2015
Looptijd	2028
Toelichting onttrekkingen	Deze reserve wordt in 2021 opgeheven ihkv opruimen kleine reserves.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

NatuurNetwerk Nederland

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
NatuurNetwerk Nederland	90.195	1.367	21.463	70.098	45.779	29.133	18.941

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
5-1 Gezonde natuur	0	-3.274	0	450	0	1.517	0	0
Totaal	0	-3.274	0	450	0	1.517	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
NatuurNetwerk Nederland	70.098	4.798	65.300	0
Totaal reserves	70.098	4.798	65.300	0

Toelichting

Onderwerp:	NatuurNetwerk Nederland
Inhoud en doel	De reserve wordt gebruikt om het fluctuerende kasritme op te vangen en wordt gevoed door de provinciale middelen die in enig jaar niet worden uitgegeven maar wel benodigd zijn voor het programma op een later tijdstip. Door deze reserve in te stellen wordt vermenging met andere middelen, begrotingsdoelen voorkomen.
Functie	Egalisatie
Voeding	Uit de reserves Groene ambities en Decentralisatieakkoord Natuur
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2018
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	Er wordt € 3,27 mln minder aan de reserve onttrokken. De belangrijkste oorzaak is de verschuiving van activiteiten in de Krimpenerwaard waar als gevolg van bezwaar op een onteigeningsprocedure later gestart kan worden en activiteiten doorschuiven naar 2022.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	De middelen in de reserve NatuurNetwerk Nederland dienen beschikbaar te blijven voor de realisatie van het NatuurNetwerk Nederland zoals vastgelegd in het Decentralisatieakkoord Natuur. In het Kaderbesluit Groen 2018 (d.d. 15-05-2018) zijn de bijdragen uit Beschikbare middelen (gedecentraliseerde middelen, bestaande provinciale middelen) en uit Grond (verkoop en pacht) t/m 2027 begroot. De Beschikbare middelen (gedecentraliseerde middelen, bestaande provinciale middelen) worden gereserveerd in de reserve NatuurNetwerk Nederland.
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemming.

Ontwikkelingsperspectief Grevelingen en Volkerak-Zoom

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Ontwikkelingsperspectief Grevelingen en Volkerak-Zoom	10.000	0	0	10.000	10.000	10.000	10.000

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Ontwikkelingsperspectief Grevelingen en Volkerak-Zoom	10.000	0	10.000	0
Totaal reserves	10.000	0	10.000	0

Toelichting

Onderwerp:	Ontwikkelingsperspectief Grevelingen en Volkerak-Zoom
Inhoud en doel	De provincie is voornemens € 10 mln bij te dragen in het door het Rijk en de regio op te richten fonds waaruit het ontwikkelingsperspectief van de ontwerp-Rijksstructuurvisie Grevelingen / Volkerak-Zoommeer wordt gefinancierd. Het gaat daarbij om maatregelen voor herstel van het getij op de Grevelingen en verzilting van het Volkerak-Zoommeer. Dit komt ook de ecologie en economie in het gebied ten goede. Het bestuurlijke overleg hierover en de uitwerking (waaronder de financiering) is nog gaande.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2015
Looptijd	2026
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemding	GS hebben op 3 maart 2015 ingestemd met een bestuursovereenkomst waarin PZH heeft toegezegd € 10 mln bij te dragen aan de maatregelen die nodig zijn voor herstel van beperkt getij op de Grevelingen en het terugbrengen van zout en beperkt getij op het Volkerak-Zoommeer. In de Begroting 2015 was een eenmalig budget van € 10 mln opgenomen voor de verbetering van de waterkwaliteit van Grevelingen en Volkerak-Zoommeer. Bij Najaarsnota 2015 is dit budget in programmareserve Ontwikkelingsperspectief Grevelingen en Volkerak-Zoommeer gestort.
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemdheid.

Ontwikkelopgave natuur

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Reserve Ontwikkelopgave natuur	69.950	4.276	3.684	70.543	63.926	52.735	46.360

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
5-1 Gezonde natuur	926	-1.241	2.134	-2.663	711	517	6.278	4.842
Totaal	926	-1.241	2.134	-2.663	711	517	6.278	4.842

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Reserve Ontwikkelopgave natuur	70.543	1.070	69.473	0
Totaal reserves	70.543	1.070	69.473	0

Toelichting

Onderwerp:	Ontwikkelopgave Natuur
Inhoud en doel	De opbrengsten van de verkopen van de gronden die de provincie heeft ontvangen van DLG/BBL worden gestort in de reserve Ontwikkelopgave Natuur. Met deze opbrengsten kunnen de aankoop en inrichting van NNN-gebieden worden gefinancierd. Door deze aparte reserve te maken kunnen de grondopbrengsten en de uitgaven ten laste van de grondopbrengsten gevolgd blijven worden. Voorheen zaten deze middelen in de OVP Ontwikkelopgave natuur, maar er is geen basis meer om de OVP te handhaven uit hoofde van het BBV (geen terugbetalingsverplichting). Daarom is het saldo van de OVP vrijgevallen bij Jaarrekening 2016 en gestort in de reserve Ontwikkelopgave Natuur.
Functie	Spaar
Voeding	Verkoopopbrengsten van Grond voor Grond gronden
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2016
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	Er wordt in 2021 € 1,24 mln minder aan de reserve onttrokken omdat de verwachte lasten, volgend uit activiteiten die van 2021 naar volgende jaren verschuiven, lager zullen zijn.
Toelichting toevoegingen	Er wordt in 2021 € 0,93 mln extra gestort in de reserve als gevolg van hogere verwachte verkoop- en pacht opbrengsten.

Onderwerp:	Ontwikkelopgave Natuur
Toelichting beklemming	<p>Deze reserve bevat de middelen uit de OVP Ontwikkelopgave Natuur die bij Jaarrekening 2016 is vrijgevallen, alsmede de middelen die zijn gerealiseerd met de verkoop van gronden die de provincie heeft ontvangen van DLG/BBL in het kader van het Decentralisatieakkoord Natuur. Deze middelen moeten worden ingezet ten behoeve van de realisatie van het NatuurNetwerk Nederland.</p> <p>In het Kaderbesluit Groen 2018 (d.d. 15-05-2018) zijn de bijdragen uit Beschikbare middelen (gedecentraliseerde middelen, bestaande provinciale middelen) en uit Grond (verkoop en pacht) t/m 2027 begroot. De middelen uit Grond worden gereserveerd in de reserve Ontwikkelopgave Natuur.</p>
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemming.

Overcommitting OP-West

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Overcommitting OP-West	3.300	0	0	3.300	3.300	3.300	3.300

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Overcommitting OP-West	3.300	0	3.300	0
Totaal reserves	3.300	0	3.300	0

Toelichting

Onderwerp:	Overcommitting OP-West
Inhoud en doel	Het betreft geen spaarreserve maar een risicoreserve. Het risico is dat overtekend wordt boven het quotum dat de EU periodiek ter beschikking stelt aan de regio, voor de bedoelde aandachtsgebieden. Overtekening kan inhouden dat meer subsidiedossiers worden geaccordeerd dan het beschikbare quotum dat dient ter dekking. Dit ligt niet voor de hand, maar het kan niet worden uitgesloten. Het meerdere wordt gedekt via deze risicoreserve.
Functie	Buffer
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2012
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.

Onderwerp:	Overcommitting OP-West
Toelichting beklemming	De middelen worden gezien de aard van de reserve gekenschetst als bestuurlijk beklemd. Het betreft het risico op overtekening van de betrokken subsidieregeling die valt onder het programma Kansen voor West. Afrekening met de EU volgt in de aankomende jaren.
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemdheid.

Project duurzame ontwikkeling Zuidplaspolder

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Project duurzame ontwikkeling Zuidplaspolder	10.695	61	1.557	9.199	8.539	7.133	122

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Project duurzame ontwikkeling Zuidplaspolder	9.199	0	9.199	0
Totaal reserves	9.199	0	9.199	0

Toelichting

Onderwerp:	Project duurzame ontwikkeling Zuidplaspolder
Inhoud en doel	Betreft de inzet van de Nota Ruimte middelen voor het Project duurzame ontwikkeling Zuidplaspolder. Op basis van de geactualiseerde planning voor de uitvoering van dit project worden in 2024 de laatste middelen uit de reserve ingezet.
Functie	Spaar
Voeding	De bestemmingsreserve wordt gevoed door het restant van de aan het ROZ toegekende Nota Ruimte middelen en de aan de provincie gedecentraliseerde middelen naar aanleiding van de Nota Ruimte.
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2014
Looptijd	2024
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Het restant van de door het Rijk definitief vastgestelde bijdrage op basis van de business case voor de duurzame ontwikkeling van de Zuidplaspolder en de restantmiddelen na opheffing van de GR ROZ zijn in 2014 aan de provincie overgedragen. De middelen in deze reserve moeten worden ingezet voor de verdere ontwikkeling van de Zuidplaspolder in de vorm van diverse projecten. Eind 2014 zijn middelen overgedragen vanuit de GR ROZ naar de provincie met de afspraak dat Provinciale Staten verklaart de subsidietaak over te nemen van de ROZ mits daar geen financiële risico's aan verbonden zijn. De middelen in de reserve zijn bestemd voor duurzame gebiedsontwikkeling van de Zuidplaspolder. Bij vrijval van deze middelen kunnen lopende projecten niet gedekt worden en kan geen uitvoering gegeven worden aan de gemaakte afspraken bij opheffen van de GR ROZ en overnemen van de subsidietaak voor de duurzame gebiedsontwikkeling van de Zuidplaspolder.
Toelichting omvang	In 2014 is de GR ROZ opgeheven en zijn de restant Nota Ruimte middelen overgedragen aan de provincie. Deze middelen zijn bestemd voor duurzame gebiedsontwikkeling van de Zuidplaspolder. Vanuit deze middelen wordt het projecten Groene Waterparel en de ontwikkeling van het Restveengebied bekostigd. Juli 2021 is de provincie een bestuurlijke overeenkomst aangegaan met, onder andere, de gemeente Zuidplas en de Grondbank over de ontwikkeling van het Middengebied binnen de Zuidplaspolder. In deze bestuurlijke overeenkomst zijn afspraken gemaakt voor het inzetten van de nog niet belegde middelen binnen de Nota Ruimte middelen in kader van duurzame gebiedsontwikkeling in het Middengebied. De huidige omvang van de reserve is € 9,1 mln.

Regionale gebiedsgerichte economische projecten

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Regionale gebiedsgerichte projecten	1.434	0	-181	1.615	236	198	198

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	0	-365	0	327	0	38	0	0
Totaal	0	-365	0	327	0	38	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Regionale gebiedsgerichte projecten	1.615	1.417	0	198
Totaal reserves	1.615	1.417	0	198

Toelichting

Onderwerp:	Regionale gebiedsgerichte economische projecten
Inhoud en doel	Deze reserve bevat middelen die apart worden gehouden voor regionale gebiedsgerichte projecten. Omdat de projecten elk vakgebied van de provincie moeten kunnen omvatten, is het karakter algemeen. In de loop van 2017 is een totaalbedrag van € 7 mln hiervoor vrijgemaakt en in deze reserve gestort. Eveneens in de loop van 2017 zijn plannen geconcretiseerd, voor € 6,1 mln. De cijfermatige gevolgen ervan zijn verwerkt en leiden tot een onttrekking uit de reserve in de jaren 2017-2019. Het initiatief voor dit onderwerp hangt sterk samen met de Impulslijst van € 48 mln, initiatief nummer 8; € 5 mln van de € 7 mln is hieruit afkomstig; € 2 mln was al eerder geadresseerd.
Functie	Egalisatie
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2016 (amendement 524)
Looptijd	2032
Toelichting onttrekkingen	Als gevolg van looptijdverlengingen en de bijbehorende verplaatsing van lastenverantwoording vanuit 2021 naar 2022 en verder, vindt in 2021 een 'negatieve' onttrekking uit deze reserve plaats (0,4 mln). De onttrekking wordt verplaatst naar 2022 en verder.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	De beklemdede middelen betreffen voornamelijk de dossiers regionale gebiedsgerichte ontwikkeling Leerpark Drechtsteden, AGW (Alphen Gouda Woerden) en de 'Kaasexperience'. De middelen zijn toegezegd aan de betrokken partijen.
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemdheid.

Regionale netwerken in Zuid-Holland (RNIZ)

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Regionale netwerken in Zuid-Holland (RNIZ)	2.281	1.500	890	2.891	3.323	3.663	2.163

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	0	-44	0	75	0	50	0	25
Totaal	0	-44	0	75	0	50	0	25

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Regionale netwerken in Zuid-Holland (RNIZ)	2.891	2.828	0	63
Totaal reserves	2.891	2.828	0	63

Toelichting

Onderwerp:	Regionale netwerken in Zuid-Holland (RNIZ)
Inhoud en doel	Doel is om samenwerkingsverbanden te ondersteunen tussen de publieke en private partijen met groeipotentie, in specifieke sectoren van de economie. Er is door huidig college budget beschikbaar gesteld voor dit onderwerp t/m 2023. Gezien ervaringscijfers uit het recente verleden is het de verwachting dat subsidieontvangers hun activiteiten nog tot en met 2025 uitvoeren.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	2015
Looptijd	2025
Toelichting omtrekkingen	Er vindt bij Najaarsnota 2021 een marginale mutatie plaats in de omtrekkingen (<€ 0,1 mln).
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemding	De subsidieregeling voor RNT (Regionale Netwerken Topsectoren) is enkele jaren geleden overgegaan in de vergelijkbare subsidieregeling RNIZ (Regionale Netwerken in Zuid-Holland). De reservestand per eind 2021 is nagenoeg volledig juridisch verplicht. Het betreft verplichtingen die in 2022 en verder zullen worden verantwoord voortvloeiend uit subsidieverleningsjaren 2020 en 2021 (uitvoering van gesubsidieerde activiteiten vindt gefaseerd plaats).
Toelichting omvang	Zie toelichting beklemding.

Reserve Nazorg stortplaatsen

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Reserve Nazorg stortplaatsen	4.260	0	0	4.260	4.260	4.260	4.260

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Reserve Nazorg stortplaatsen	4.260	0	0	4.260
Totaal reserves	4.260	0	0	4.260

Toelichting

Onderwerp:	Nazorg stortplaatsen
Inhoud en doel	Deze reserve heeft een relatie met de voorziening nazorg stortplaatsen. In de recent uitgevoerde ALM-studie (begin 2018) worden verschillende beleggingsmixen in verschillende scenario's doorgerekend. Mede aan de hand van deze studie worden in de nabije toekomst besluiten genomen over de te volgen beleggingsmix. Daaropvolgend is het beleggingsstatuut aangepast om vervolgens de gekozen mix uit te voeren. Dit resulteerde in een besluit tot aanpassing van de rekenrente dat tot uiting kwam in de tarieventabel bij de Verordening nazorgheffing eind 2018. Op basis van de ALM-studie is de rekenrente gaan stijgen. Op basis hiervan werd de voorziening Nazorg Stortplaatsen verlaagd met € 5,7 mln. Aangezien er nog geen besluit is genomen en nog diverse onzekerheden spelen wordt voorgesteld de middelen ad € 5,7 mln beschikbaar te houden voor dit doel en deze onder te brengen in een bestemmingsreserve 'Nazorg Stortplaatsen'.
Functie	Egalisatie
Voeding	Voorziening nazorg stortplaatsen
Besluitvorming/instillingsjaar	Jaarrekening 2017
Looptijd	2023
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Besloten is de middelen ad € 4,2 mln nog wel beschikbaar te houden, gegeven de haalbaarheid van de rekenrente van 4,55%, en te houden in de bestemmingsreserve Nazorg stortplaatsen. N.B. Het is zeer waarschijnlijk dat de komende 10 jaar moet worden bijgestort gezien de zeer lage rentestand. Deze bijstorting kan gedekt worden uit deze reserve.

Onderwerp:	Nazorg stortplaatsen
Toelichting omvang	De provincie is financieel en organisatorisch verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen. De looptijd tot 2023 is vanwege eerdere besluitvorming en met de huidige ontwikkelingen is de verwachting dat de reserve de komende jaren benodigd blijft. Er loopt momenteel een adviestraject inzake een mogelijke wijziging van de rekenrente. De verwachting is dat de rekenrente verlaagd wordt wat leidt tot een hoger financieel tekort op de gesloten doelvermogens. Deze middelen, met een omvang van € 4,3 mln., zijn benodigd om het eventuele toekomstig tekort, voortkomend uit wijziging van de rekenrente, te dekken. Zodra meer duidelijkheid bestaat over de nieuwe rekenrente zal ter besluitvorming verlenging van de looptijd van de reserve voorgelegd worden.

Risicoreserve Delen Duurzame Energie

Verloop reserve

Niet van toepassing.

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
3-1 Schone en duurzame elektriciteitsvoorziening	-150	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	-150	0	0	0	0	0	0	0

Beklemdheid reserve

Toelichting

Onderwerp:	#Risicoreserve Delen Duurzame Energie
Inhoud en doel	Een garantstelling voor een lening van de Waterschapsbank aan Stichting Duurzaam Financien ten behoeve van het plaatsen van zonnepanelen op daken van woningcorporaties in de provincie Zuid-Holland. Deze garantstelling is een onmisbaar onderdeel van de financieringsconstructie met de waterschapsbank, ING en woningcorporaties, zodat een sluitende exploitatie kan ontstaan.
Functie	Buffer
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2021
Looptijd	2037
Toelichting onttrekkingen	Een bedrag van € 0,15 mln wordt toegevoegd aan de Algemene reserve.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	PS waren niet akkoord met vorming risicoreserve delen duurzame energie bij Voorjaarsnota 2021 vanwege de te geringe omvang. Bij Najaarsnota 2021 wordt deze reserve daarom opgeheven. Het onderwerp van de reserve valt onder de garantstellingen en het risico op garantstellingen is al opgenomen bij de paragraaf Weerstandsvermogen.

Risicoreserve Energiefonds

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Risicoreservering Energiefonds	44.923	1.800	41.380	5.343	5.343	5.343	5.343

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
3-1 Schone en duurzame elektriciteitsvoorziening	0	40.280	0	0	0	0	0	0
3-2 Verduurzaming gebouwde omgeving	0	800	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	41.080	0	0	0	0	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Risicoreservering Energiefonds	5.343	0	5.343	0
Totaal reserves	5.343	0	5.343	0

Toelichting

Onderwerp:	Risicoreserve Energiefonds
Inhoud en doel	In het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 is de ambitie opgenomen om de energie/warmtetransitie te realiseren in de provincie Zuid-Holland. Hiertoe zijn twee fondsen opgericht, namelijk EnergiiQ en het Warmteparticipatiefonds, onder de Houdstermaatschappij Zuid-Holland, en heeft de provincie een aandeel genomen in het Warmtebedrijf Rotterdam. Daarnaast zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt met externe partijen met als doel de warmtelevering Leidse Regio te verduurzamen. De risicoreserve Energiefonds is bedoeld ter afdekking van de risico's gerelateerd aan deze provinciale opgave. Zie voor verdere specifieke informatie ook de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing (risico #10).
Functie	Buffer
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instillingsjaar	2016
Looptijd	9999

Onderwerp:	Risicoreserve Energiefonds
Toelichting onttrekkingen	<p>Een bedrag van € 40,28 mln wordt onttrokken aan de reserve en is het gevolg van het besluit van Provinciale Staten d.d.16 juni 2021 in het kader van de Besluitvorming Warmtelevering Leidse Regio WLQ+ om het belang in Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V. te wijzigen, inhoudende vermindering van het aantal geplaatste aandelen C tot € 3.863.000. Het restant van de risicoreserve dient ter afdekking van de risico's gerelateerd aan de fondsen, WPF en Energiiq, die vallen onder de Houdstermaatschappij Zuid-Holland.</p> <p>Een bedrag van € 0,8 mln wordt onttrokken aan de reserve en valt vrij naar de Algemene reserve. De middelen waren bestemd voor Warmtelinq+. Nu hiervoor dekking is gevonden, kunnen deze middelen vrijvallen.</p>
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing
Toelichting beklemming	Het restant van de risicoreserve dient ter afdekking van de risico's gerelateerd aan de fondsen, WPF en Energiiq, die vallen onder de Houdstermaatschappij Zuid-Holland.
Toelichting omvang	Zie toelichting onttrekking.

Risicoreserve Revolverend Verenfonds

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Risicoreserve Revolverend Verenfonds	5.000	0	0	5.000	5.000	5.000	5.000

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Risicoreserve Revolverend Verenfonds	5.000	0	5.000	0
Totaal reserves	5.000	0	5.000	0

Toelichting

Onderwerp:	Risicoreserve Revolverend Verenfonds
Inhoud en doel	Doelstelling van het fonds is om in de provincie veerverbindingen voor forensen en scholieren in stand te houden die voldoen aan het maatschappelijk gewenste kwaliteitsniveau. Beoogd wordt onder meer om de verduurzaming van de veerponten te stimuleren via vernieuwing en renovatie. Daarvoor is, conform het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019, een revolverend verenfonds opgezet voor vernieuwing en groot onderhoud ter grootte van € 12 mln (waarvoor een risicoreserve van € 5 mln wordt opgebouwd). Via het fonds kunnen veerexploitanten hiervoor een lening krijgen van de provincie. De reserve heeft de functie van risicoreserve.
Functie	Buffer

Onderwerp:	Risicoreserve Revolverend Verenfonds
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Begroting 2016
Looptijd	2036
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Conform artikel 12.2 van de subsidieregeling mobiliteit wordt de reserve aangehouden ter dekking van het risico dat aan derden verstrekte leningen niet worden afgelost.
Toelichting omvang	Bij het instellen van de reserve bij de Begroting 2016 was de gewenste omvang van de reserve vastgesteld op € 5 mln. Deze omvang is in 2019 bereikt.

Risicoreserve Waste to Chemistry

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Risicoreserve Waste to Chemistry	3.000	0	0	3.000	3.000	3.000	3.000

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Risicoreserve Waste to Chemistry	3.000	0	3.000	0
Totaal reserves	3.000	0	3.000	0

Toelichting

Onderwerp:	Risicoreserve Waste to Chemistry
Inhoud en doel	Eén van de punten uit versterking van de economie in Zuid-Holland (onderdeel van het Hoofdlijnenakkoord 2016-2019) is extra aandacht voor het chemiecluster in de haven van Rotterdam. Om de risico's van de lening van circa € 7,5 mln die aan dit cluster wordt verstrekt goed in te dekken, is het noodzakelijk om een separate risicoreserve voor dit chemiecluster te maken.
Functie	Buffer
Voeding	Algemene middelen
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2018
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.

Onderwerp:	Risicoreserve Waste to Chemistry
Toelichting beklemming	Eén van de punten uit het versterken van de Economie in Zuid-Holland (onderdeel van het Hoofdlijnenakkoord 2016-2019) is extra aandacht voor het chemiecluster in de haven van Rotterdam. Om de risico's van de lening van circa € 7,5 mln die aan dit cluster wordt verstrekt goed in te dekken, is het noodzakelijk om een separate risicoreserve voor dit chemiecluster te maken. De volledige stand ad € 3 mln heeft het karakter van het dekken van de financiële risico's van deze lening.
Toelichting omvang	Op grond van risico-inschatting is gekozen voor een kans van 40% dat de lening niet zal worden terugbetaald aan de provincie. Dit leidt bij de lening van € 7,5 mln tot een risicoreserve van 40% hiervan ofwel € 3 mln.

Risicoreservering Grevelingen

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Risicoreservering Grevelingen	5.000	0	0	5.000	5.000	5.000	5.000

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Risicoreservering Grevelingen	5.000	0	5.000	0
Totaal reserves	5.000	0	5.000	0

Toelichting

Onderwerp:	Risicoreservering Grevelingen
Inhoud en doel	Dekking van mitigerende maatregelen voor natuur en recreatie die nodig zijn bij het terugbrengen van getij op de Grevelingen.
Functie	Buffer
Voeding	Uit de reserve Groene ambities
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2018
Looptijd	2025
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Zie toelichting omvang.

Onderwerp:	Risicoreservering Grevelingen
Toelichting omvang	Met besluit PZH-2016-569526275 hebben GS op 1 oktober 2016, in de aanloop naar de Tweede Kamer behandeling, ingestemd met "het uitspreken van een bereidheid om indien nodig op zoek te gaan naar een extra provinciale bijdrage van € 5 mln, als dekking van mitigerende maatregelen voor natuur en recreatie die nodig zijn bij het terugbrengen van getij op de Grevelingen". Omdat er nog onzekerheid bestaat over de voortgang van het project en noodzaak van een extra provinciale bijdrage is bij Najaarsnota 2018 een risicoreserve van € 5 mln gevormd.

Restauratie & Herbesteding Monumenten

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Restauratie & herbesteding monumenten	4.764	2.681	4.183	3.262	1.210	777	607

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
4-3 Erfgoed, cultuur en toerisme	1.077	-437	-660	1.320	-660	-227	-730	-560
Totaal	1.077	-437	-660	1.320	-660	-227	-730	-560

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Restauratie & herbesteding monumenten	3.262	3.262	0	0
Totaal reserves	3.262	3.262	0	0

Toelichting

Onderwerp:	Restauratie & Herbesteding Monumenten
Inhoud en doel	De reserve is bedoeld voor de uitvoering door de provincie van het (gedecentraliseerde) restauratiebeleid en herbesteding van (rijks)monumenten. De middelen worden ingezet voor subsidieverlening en de matchingsafspraken met betrekking tot het ruimtelijk beleid voor het erfgoed. Wegens het meerjarige karakter van de subsidies loopt het uitgavenpatroon niet synchroon met het vaste kasritme van de decentralisatieuitkering en de bijbehorende provinciale middelen. De gemoeide bedragen worden in het verleningsjaar zolang gestort in de reserve, en in het jaar van de activiteit weer aan de reserve onttrokken. Looptijd is onbepaald, daarom is 9999 ingevuld.
Functie	Egalisatie
Voeding	Programmabudget

Onderwerp:	Restauratie & Herbestemming Monumenten
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2012
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking 2021 wordt in de najaarsnota geactualiseerd van € 4,6 mln naar € 4,2 mln. Dit betreft geraamde lasten van de activiteiten die de markt pas na het verleningsjaar kan uitvoeren. Deze lasten worden in het uitgestelde uitvoeringsjaar uit de reserve onttrokken.
Toelichting toevoegingen	In de voorjaarsnota was sprake van een storting ad € 1,6 mln. Dit betrof de in de begroting 2021 geraamde lasten van de activiteiten die de markt pas na het verleningsjaar kan uitvoeren. Deze lasten worden zolang gestort in de reserve. In de najaarsnota is de storting verhoogd naar € 2,7 mln naar aanleiding van de actualisatie van de fasering van de activiteiten. De actualisatie van de fasering heeft onder meer betrekking op de amendementsgelden (Voorjaarsnota 2021) de kanjerprojecten en een administratieve wijziging voor verleende subsidies betrokken.
Toelichting beklemming	De stand van de reserve wordt vrijwel volledig onderbouwd door de optelling van (geschatte) uitgestelde activiteiten bij subsidieontvangers. De activiteiten vinden plaats in 2022 of later. De stand van de reserve is volledig juridisch verplicht.
Toelichting omvang	Kenmerk van subsidieverleningen voor restauraties is dat de markt een gedeelte van de gesubsidieerde activiteiten pas na het verleningsjaar kan uitvoeren. Op basis van ervaringscijfers worden bij de begroting schattingen gemaakt van deze uitgestelde activiteiten. De gemoeide bedragen worden in het verleningsjaar zolang gestort in de reserve, en in het jaar van de activiteit weer aan de reserve onttrokken. De reservestand bevat dus altijd een overlooppost voor deze uitgestelde activiteiten. In verband met de nieuw toegekende budgetten vanaf 2021 t/m 2027 voor restauratie (jaarlijks 2 mln) zal de omvang van de reserve waarschijnlijk toenemen. Een deel van budget voor restauratie (totaal 3,2 mln) zal mogelijk in de reserve worden gestort ivm subsidies waarvan de lasten in latere jaren drukken.

UPG 40

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Reserve UPG 40	4.204	0	2.339	1.866	772	699	699

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
5-2 Toekomstbestendige landbouw	0	-1.135	0	436	0	0	0	0
Totaal	0	-1.135	0	436	0	0	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Reserve UPG 40	1.866	1.167	699	0
Totaal reserves	1.866	1.167	699	0

Toelichting

Onderwerp:	UPG 40
Inhoud en doel	Met het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 is € 40 mln extra toegekend aan het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG). De provinciale middelen zijn in de jaren 2016-2019 op de begroting beschikbaar gesteld voor het UPG. De UPG € 40 mln middelen die in een jaar niet worden besteed, wordt op jaareinde aan deze Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord toegevoegd. De middelen blijven daarmee ter beschikking voor het UPG voor de jaren daarna. De reserve maakt het mogelijk om de € 40 mln te kunnen monitoren. Deze middelen worden ingezet voor de Landschapstafels, Groenparticipatie en POP3.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte (€ 40 mln UPG Hoofdlijnenakkoord 2015-2019)
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2016
Looptijd	2023
Toelichting onttrekkingen	Ambitie 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland € 1,525 mln. 5-2-1 Vitale Landbouw: POP 3 Uitfinanciering: aanpassen prognoses maatregelen Trainingen, Leader en Innovaties Ambitie 7- Gezond en veilig Zuid-Holland 0, 8 mln 7-2-1 - Recreatie, sport, kennisontwikkeling en innovatie: € 0,7 mln voor Groenparticipatie en € 0,1 mln voor Landschapstafels Duin- en Bollenstreek
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Voor € 1,866 mln is juridisch en bestuurlijk beklemd De structurele middelen van 0,699 welke (na 2022) resteren, dienen nog te worden geprogrammeerd als dekkingsmiddel voor Landschapstafels, POP3 of Groenparticipatie. Met het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 is € 40 mln extra toegekend aan het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG). Deze middelen worden ingezet voor de Landschapstafels (verwachte beëindiging 2022, € 20 mln) waarbij de provinciale bijdrage is vastgelegd in de Meerjarenprogrammering Groen 2016-2019, Daarnaast worden de middelen ingezet voor Groenparticipatie (€ 5 mln). Het resterende deel (€ 15 mln) dient voornamelijk te worden ingezet ter dekking van de uitgaven van POP3 waarbij de provincie zich samen met de andere provincies heeft gecommitteerd om EU-subsidies, beschikbaar gesteld voor de landbouw, middels verplichte cofinanciering aan te vullen.
Toelichting omvang	De middelen ingezet voor het realiseren van de beoogde doelen van POP3, Landschapstafels en Groenparticipatie.

Verduurzaming Industrie

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Verduurzaming industrie	800	0	800	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemmdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Verduurzaming industrie	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Verduurzaming industrie
Inhoud en doel	<p>In de Begroting 2019 hebben PS € 2,5 mln beschikbaar gesteld voor verduurzaming van de industrie. De Gedeputeerde Energie heeft bij de behandeling van de begroting toegezegd, dat deze middelen pas worden ingezet nadat er een verdelingsvoorstel is afgestemd met PS. In de Voorjaarsnota 2019 is van dit budget € 0,3 mln ingezet (o.a. voor waterstof). Er resteert dus nog € 2,2 mln.</p> <p>Deze middelen worden in 2019 niet meer ingezet, in afwachting van de besluitvorming over het klimaatakkoord (dit najaar) en de vorming van een nieuw College.</p> <p>Verzoek is om de middelen via een reserve beschikbaar te houden. Zodra besluitvorming over het klimaatakkoord is afgerond en er een nieuw coalitieakkoord ligt, worden er voorstellen gedaan.</p> <p>PS hebben de middelen beschikbaar gesteld voor verduurzaming van de industrie. PS hebben ook de mogelijkheid om inzet van deze middelen in een bredere context af te wegen (namelijk de energie-transitie als geheel).</p>
Functie	Doorgeschoven prestaties
Voeding	Doel 3.2
Besluitvorming/instillingsjaar	2019
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Versterking economie

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Versterking economie	26.773	4.643	8.165	23.251	12.471	6.727	3.279

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
4-1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	250	-1.264	125	1.175	0	625	0	0
4-2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat	300	0	0	650	0	-350	0	0
Totaal	550	-1.264	125	1.825	0	275	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Versterking economie	23.251	3.148	20.102	0
Totaal reserves	23.251	3.148	20.102	0

Toelichting

Onderwerp:	Versterking economie
Inhoud en doel	<p>In het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 is afgesproken dat er extra geïnvesteerd wordt in het domein Economie. In de nadere uitwerkingsfase hiervan is een aantal afzonderlijke grote onderwerpen gedefinieerd, en daarnaast een cluster initiatieven waarvan de uitwerking pas in een tweede fase aan de orde is. Om de middelen die voor dit laatste onderdeel worden vrijgemaakt goed te kunnen monitoren is een extra reserve noodzakelijk.</p> <p>Voorzien wordt dat deze middelen worden ingezet voor subsidieverstrekking aan derden, waarbij die derden meer dan één jaar (het verleningsjaar) nodig zullen hebben voor uitvoering. Dat betekent dat de middelen die beschikbaar moeten zijn in het verleningsjaar, gedeeltelijk aan het einde van dat jaar opgespaard moeten worden in een reserve, om in de latere jaren onttrokken te worden zodra de activiteiten zijn uitgevoerd.</p> <p>In de Voorjaarsnota 2017 zijn de investeringsimpuls verwerkt en toegelicht. In totaal is in 2017 € 22,5 mln in de reserve Versterking economie gestort. Het betreft onder meer Transitiecampus, Investeren in vernieuwing, Glastuinbouw Westland en Waste2chemicals (Chemiecluster Rotterdamse Haven). De uitvoering vindt plaats vanaf 2018.</p>
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget

Onderwerp:	Versterking economie
Besluitvorming/instellingsjaar	2016
Looptijd	9999
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2021 worden in de Najaarsnota met € 0,8 mln verlaagd, met name doordat het Innovatieprogramma Zorgtechnologie een bijgesteld activiteitenpatroon kent. De lasten worden voor € 0,6 mln niet in 2021 maar in 2022 besteed.
Toelichting toevoegingen	De toevoeging aan de reserve neemt in de Najaarsnota met € 0,3 mln toe doordat bij de beleidsprestatie Greenports het onderwerp Agritech een bijgestelde verdeling in de tijd kent. De lasten à € 0,3 mln zijn niet nodig in 2021, maar in 2023.
Toelichting beklemming	De volledige reservestand per eind 2021 is verplicht. Voor ruim 3 mln zijn er al verplichtingen aangegaan met subsidieontvangers of leveranciers, dit bedrag is juridisch verplicht. Het grootste deel (€ 20 mln) is bestuurlijk verplicht. Het betreft een veelheid aan onderwerpen zoals greenports, energie op bedrijventerreinen, Human Capital, de Campusregeling, Accez, Aerospace (regiodeal Noordwijk) en Leerpark Drechtsteden. Plannen voor de meeste van deze onderwerpen zijn in een gevorderd stadium en afkomstig van eerdere bestuurlijke afspraken, waarbij er geregeld ook nauw wordt samengewerkt met partners buiten de provincie. Zij zien de beoogde bijdragen van de provincie gaandeweg steeds meer als een vaststaand feit. Herschikking van deze middelen is in theorie wel mogelijk maar in de praktijk vaak moeilijk realiseerbaar. In sommige gevallen zoals bij de regioideal die met de gemeente Noordwijk is gesloten over Aerospace, is herschikking niet mogelijk. NB de garantstelling van de provincie à € 0,3 mln voor AWZI (Westland) is hier opgenomen en is een bestuurlijke verplichting.
Toelichting omvang	De begrote eindstand 2021 ad € 23,3 mln is volledig bestemd voor uitgaven in 2022 en verder, voor werkvelden waarover bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, zoals Accez, Aerospace, Smitzh, Leerpark Drechtsteden, Duurzame energie op bedrijventerreinen, de Campusregeling, Greenports en Human Capital.

Vlietland

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Vlietland	5	0	5	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Vlietland	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Vlietland
Inhoud en doel	Deze programmareserve is bedoeld voor het financieren van de (proces)kosten van het project Vlietland / Meeslouwerplas.
Functie	Spaar
Voeding	Voormalige OVP Vlietland
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2012
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij Begroting 2021 is de reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Warmteleiding Warmteling

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Warmteleiding Warmteling	0	88.200	10.000	78.200	68.200	57.500	35.000

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
3-2 Verduurzaming gebouwde omgeving	88.200	10.000	0	10.000	0	10.700	0	22.500
Totaal	88.200	10.000	0	10.000	0	10.700	0	22.500

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Warmteleiding Warmteling	78.200	0	78.200	0
Totaal reserves	78.200	0	78.200	0

Toelichting

Onderwerp:	Warmteleiding Warmtelinq
Inhoud en doel	<p>In het Klimaatakkoord is afgesproken om de warmtevoorziening te verduurzamen en zo tot een CO2-reductie te komen. Meer dan de helft van de energie die binnen de Nederlandse huishoudens wordt gebruikt (dus exclusief bijvoorbeeld mobiliteit) gaat op aan warmte. Deze warmte is nu nog nagenoeg geheel afkomstig uit fossiele bronnen, vooral aardgas.</p> <p>Voor veel stedelijke gebieden in Zuid-Holland is het grootschalig inzetten van collectieve duurzame warmte in de vorm van warmtenetten een haalbare oplossing als alternatief voor verwarming met aardgas. Om de warmtenetten in de wijken van warmte te voorzien werken we aan een robuust, publiek beheerd, open (regionaal) warmtetransportsysteem. Dat gebeurt onder regie van het Rijk en met partners zoals de Gasunie en andere energieleveranciers waarop (toekomstige) lokale warmtenetten en bestaande en of nieuw te ontwikkelen bronnen, waaronder geothermie kunnen aansluiten.</p> <p>De provincie levert een bijdrage voor het mogelijk maken van de ontwikkeling en de realisatie van warmteleiding Warmtelinq+ dat samen met de warmteleiding Warmtelinq de "backbone" vormt van het toekomstige regionale Warmtetransportnet Zuid-Holland.</p>
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	PS-besluit nr. 7365 dd. 16 juni 2021, (PZH-2021-776316611)
Looptijd	2026
Toelichting onttrekkingen	In 2021 wordt een bedrag van € 10 mln onttrokken aan de reserve. In 2022: € 10 mln, 2023: € 10,7 mln, 2024: € 22,5 mln en in 2026: € 35 mln. Het beschikbaar stellen van deze middelen behoort bij de voornemen subsidie voor Warmtelinq+ beschikbaar te stellen in het geprognosticeerde aanlegtempo.
Toelichting toevoegingen	Een bedrag van € 88,2 mln wordt toegevoegd aan de de reserve, welke voor € 40,28 mln afkomstig is vanuit de risicoreserve Energiefonds en € 47,92 mln afkomstig van de Algemene reserve. Het opbouwen van deze middelen behoort bij de voornemen subsidie voor Warmtelinq+ beschikbaar te stellen..
Toelichting beklemming	Indien aan de voorwaarden uit het PS besluit wordt voldaan zal een investeringssubsidie worden verstrekt aan WLQ+. De middelen zijn daarmee bestuurlijk beklemd.
Toelichting omvang	De omvang is bepaald op basis van de te verstrekken subsidie en garantie aan Warmtelinq+ (minus de verwachte bijdrage van de gemeente Rotterdam).

Zandmotor

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Zandmotor	1.214	195	134	1.276	1.226	1.226	1.226

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
5-3 Leven met water	0	-50	0	50	0	0	0	0
Totaal	0	-50	0	50	0	0	0	0

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Zandmotor	1.276	35	1.241	0
Totaal reserves	1.276	35	1.241	0

Toelichting

Onderwerp:	Zandmotor
Inhoud en doel	Het kustprogramma van de provincie Zuid-Holland heeft tot doel om de kust veilig te maken voor huidige en komende generaties. Dit is in lijn met het advies van de commissie Veerman (Deltacommissie), waarin de Zandmotor is genoemd. Om de provinciale bijdrage aan de aanleg van de Zandmotor te dekken is geld in de programmareserve opgenomen. Daarnaast is de provincie volgens de overeenkomsten die met Rijkswaterstaat zijn gesloten gehouden het natuurbeheer van de Zandmotor te regelen via opdrachtverlening aan Zuid-Hollands Landschap.
Functie	Spaar
Voeding	Deels door herschikking binnen het programma (Kust-onderdelen en reservering IRP's). Vanuit het innovatiebudget is € 1 mln beschikbaar gesteld. Daarnaast is € 1 mln uit de financiële ruimte beschikbaar gesteld (Najaarsnota 2010).
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2010
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Voor het beheer en toezicht op de Zandmotor wordt in 2021 € 0,05 mln minder aan de reserve onttrokken.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Op basis van afspraken in de beheersovereenkomst pilot zandmotor is de provincie primair verantwoordelijk voor het natuurbeheer van en op de Zandmotor, voor het toezicht op en het controleren van de zwemveiligheid en voor het toezicht op het ontstaan van verstoring van de natuur in Solleveld door bezoekers. In 2021 (10 jaar na de oplevering van de Zandmotor) is het einde van de looptijd van de beheersovereenkomst bereikt. Met de partijen zullen afspraken worden gemaakt over de rollen en verantwoordelijkheden in de toekomst. De nog beschikbare middelen zijn daarbij onderdeel van gesprek en zijn derhalve beklemd.
Toelichting omvang	De omvang van de reserve Zandmotor is in 2021 voldoende om de lopende verplichtingen in 2021 te dekken. Indien de beheersovereenkomst pilot zandmotor na het einde van de looptijd wordt vernieuwd zullen de beschikbare middelen daarvoor ingezet kunnen worden.

Zuidelijke Randstad

Verloop reserve

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2020	Toevoe- gingen	Ontrek- kingen	Saldo per 31-12-2021	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2023	Saldo per 31-12-2024
Zuidelijke Randstad	188	0	188	0	0	0	0

Uitsplitsing reserve per beleidsdoel - gemuteerd in bijstelling bij najaarsnota

Niet van toepassing.

Beklemdheid reserve

Onderwerp	Saldo reserve 2021	Juridisch verplicht 2021	Bestuurlijk verplicht 2021	Niet verplicht 2021
Zuidelijke Randstad	0	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0	0

Toelichting

Onderwerp:	#Zuidelijke Randstad
Inhoud en doel	Het restant van de middelen die door deelnemende partijen in de loop der jaren ter beschikking zijn gesteld voor de uitgaven van het netwerk Zuidelijke Randstad blijft beschikbaar voor materiële uitgaven namens de netwerkpartners voor van het netwerk. De terugbetalingsverplichting die hier in het verleden op rustte is vervallen. Door een gewijzigde planning van de activiteiten worden in 2021 de laatste gereserveerde middelen ingezet.
Functie	Egalisatie
Voeding	De bestemmingsreserve is ontstaan uit de resterende middelen OVP Zuidvleugel
Besluitvorming/instillingsjaar	Begroting 2018
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Niet van toepassing.
Toelichting toevoegingen	Niet van toepassing.
Toelichting beklemming	Niet van toepassing.
Toelichting omvang	Bij de Begroting 2021 is deze reserve per 1-1-2021 opgeheven. Het saldo is nihil.

Bijlage 2 Investeringskredieten

Ambitie (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 na Najaarsnota 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Uitgaven						
2 Bereikbaar Zuid-Holland	63.038	109.521	136.852	218.864	1.074.243	544.770
3 Schone energie voor iedereen	9.190	0	0	0	0	0
4 Een concurrerend Zuid-Holland	0	19.400	0	0	0	0
7 Gezond en veilig Zuid-Holland	0	2.266	5.000	0	0	0
- Bedrijfsvoering - Financiën en organisatie	3.454	13.929	62.276	10.060	4.351	7.151
- Overzicht Algemene middelen	500	11.214	7.920	8.625	4.675	0
Subtotaal	76.183	156.330	212.048	237.550	1.083.269	551.920
Inkomsten						
2 Bereikbaar Zuid-Holland	10.412	30.329	6.348	16.018	595.471	233.583
5 Versterken natuur in Zuid-Holland	174	0	0	0	0	0
- Overzicht Algemene middelen	379	0	0	0	0	0
Subtotaal	10.965	30.329	6.348	16.018	595.471	233.583
Totaal investeringskredieten	65.218	126.001	205.701	221.531	487.798	318.337

Ambitie 2 Bereikbaar Zuid-Holland

Beheer- en onderhoudsprojecten.

Binnen het Programma Zuid-Hollandse Infrastructuur, onderdeel beheer- en onderhoud, worden de investeringen in 2021 met € 8,1 mln verhoogd. Dit bedrag bestaat uit het saldo van:

- Doorgeschoven middelen uit 2020 voor projecten die vertraging hebben opgelopen in de voorbereidingsfase (€ 1,4 mln). Het betreft onder andere de parallelstructuur N214, N216 Peursumsebrug, N481a Peilmolenbrug, verbreding Delftse Schie, Oevers T1;
- Doorgeschoven middelen uit 2020 voor projecten die in 2021 worden opgeleverd (€ 9,2 mln). Het betreft onder andere N207b, N219, N222 - verdubbeling, iVRI's, nautische voorzieningen;
- Doorgeschoven middelen uit 2020 voor project die in 2020 of eerder zijn opgeleverd, maar in 2021 in plaats van 2020 worden gedechargeerd (€ 5,2 mln), zoals de N211c, N445, N470 energietransitie, Oevers T1.4, beweegbare kunstwerken T5 en T7, oevers T10;
- Projecten waarvan de voorbereidingsfase is vertraagd en daarmee de eerste activering is doorgeschoven naar 2022 en verder (€ -1,1 mln). Het betreft de Nieuwe bediencentrale en het onderhoud aan de beweegbare kunstwerken in T10;
- Projecten waarvan de oplevering van het werk en daarmee de activering is doorgeschoven naar 2022 en verder (€ -32,2 mln). Het betreft onder nieuwbouw stp Coenecoop, diverse oeverprojecten T2, T4, T6 en T8, observatiecamera's, N231a, N489a. De vertraging is ontstaan door een combinatie van interne en externe factoren: de langer dan geplande doorlooptijd in het overleg met de omgeving, de totstandkoming van het bestek, het niet realiseren van de minnelijke verwerving van de benodigde gronden en de technische complexiteit van de uit te voeren werken.
- Projecten waarvan de oplevering wordt versneld (€ 25,6 mln). Het betreft oevers Gouwe fase 2, N207 b - passage Leimuiden, Oevertvervanging T1, Oevertvervanging Nieuwe Rein (T4);

Nieuwbouwprojecten.

De belangrijkste wijzigingen voor de nieuwbouwprojecten 2021 zijn:

Projectnaam (bedragen x € 1 mln)	Uitg/ Ink	Wijzi- ging	Toelichting
Paragraaf Wegen			
N207 Passage Leimuideren	U	6,3	Het project wordt opgedeeld naar 2 fases. Fase 1 wordt naar verwachting in 2021 afgerond, fase 2 in 2026.
N461 bijdrage Rotonde	U	0,9	2020 heeft vooral in het teken gestaan van voorbelasting. Door tegenvallers bij de voorbereidende kabel- en leiding werkzaamheden kon de voorbelasting pas eind van het jaar worden verwijderd. Asfalteren in de winterperiode is niet raadzaam en daarom is de aanleg uitgesteld tot april 2021. Oplevering wordt verwacht in juli 2021.
HWN/OWN aansluiting A16/N3 (Bijdrage)	U	-17,1	De oplevering van het project is voorzien in het 3e kwartaal van 2021, waarna de subsidievaststelling begin 2022 kan worden afgewikkeld.
HWN/OWN aansluiting A15/N3 (Bijdrage)	U	-13,8	De oplevering van het project is voorzien in het 3e kwartaal van 2022, waarna de subsidievaststelling begin 2023 kan worden afgewikkeld.
KTA N219/A12 en N451/A12	U	-0,9	Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2022. Oplevering wordt verwacht in 2021 maar mogelijk lukt de financiële afronding niet geheel in 2021.
N207B Julianasluis/Coenecoop	U	-1,0	De voor het project gereserveerde middelen worden teruggezet naar de verzamelpost voor functionele verbeteringen.
Maatregelen bereikbaarheid Coolport (Programma Goederenvervoer)	U	0,6	Aan het Havenbedrijf Rotterdam N.V. is verlenging verleend voor deze subsidie tot eind januari 2021.
Dynamisch verkeersmanagement	U	-1,5	De resterende middelen worden ingezet voor I-VRI's en
	I	-0,5	glasvezel.
N216B rotonde Goudriaan	U	-1,6	Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2023 omdat de
	I	-0,3	voorbereiding (verleggingsproces kabels en leidingen) meer tijd in beslag neemt.
N443 Bergamolaan (functionele verbeteringen doorstroming en verkeersveiligheid)	U	0,3	Gereedmelding was voorzien in 2020. Het betreft een subsidiebijdrage, eindafrekening zal in 2021 plaatsvinden
Openbaar Vervoer			
Buscorridor Noordwijk - Schiphol	U	-26,4	Het jaar van gereedmelding is in het PZI 2021-2039 per abus niet aangepast. Afronding van het project wordt verwacht in 2025.
	I	-19,4	
Buscorridor Alphen-Schiphol (T3 en T4)	U	0,4	Door de late ontvangst van de accountverklaring kon het dechargeproces niet meer in 2020 worden afgerond en vindt nu plaats in 2021.
	I	4,2	
Spoorcorridor Alphen-Gouda	U	2,9	Met de accountant is overlegd over de financiële verantwoording van het project. Decharge is nu voorzien in het 2e kwartaal 2021.
	I	12,6	
HOV HWGO (waaronder Rotterdam – Oud-Beijerland)	U	-5,8	De werkzaamheden duren langer door de besluitvorming van gemeente Oud Beijerland / projectontwikkelaar. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2023.
R-Net algemeen	U	0,3	Betreft een laatste activering van nagekomen kosten. Er zijn nog wat laatste werkzaamheden uitgevoerd voor het R-Net.
HOV-Drechtsteden	U	-1,3	De subsidie voor het project is eerder en lager vastgesteld dan verwacht.
Fietspaden (Uitvoeringsagenda 'Samen verder fietsen')			
Programmamanagement Fiets	U	2,1	

Projectnaam (bedragen x € 1 mln)	Uitg/ Ink	Wijzi- ging	Toelichting
F456.0-Ypenburg-Trekfietsstracé	U	1,3	De subsidieafrekening met de gemeente Den Haag zal in 2021 plaatsvinden.
F504 Delft Zuid - TU wijk Gelatinebrug	U	0,7	Aan de gemeente Delft is uitstel verleend tot 1 maart 2021.
F508.1 Mariahoeve-Schipholboog (SFR)	U	0,2	De subsidieafrekening met de MRDH vindt in 2021 plaats.
F583 BAR-route (Barendrecht-Ridderkerk-Alblasserwaard)	U	-3,5	Vanwege de overdracht van het beheer door verschuiving van de bebouwde komgrens schuift het jaar van gereedmelding door naar 202.
	I	-0,5	
F583.7 Ringdijk	U	-0,3	De subsidieaanvraag voor het project is lager dan geraamd.
F604.1 Blauwe Steenweg-Smidsweg	U	-0,4	In verband met het onderzoek naar een goede oversteek van de N489 bij Westmaas verschuift het jaar van gereedmelding naar 2023.
F605 Fietspaden Nieuwe Driemanspolder	U	0,5	Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft verlenging gekregen tot eind juni 2021.
F617 Fietspad Kerkweg	U	0,1	Het Waterschap Rivierenland heeft verlenging gekregen tot eind juni 2021.
F618 Fietspad Bazeldijk	U	0,2	Het Waterschap Rivierenland heeft verlenging gekregen tot eind juni 2021.
F620 Tiengemetepad Hogendijk	U	-0,3	Door gebrek aan draagvlak bij omwonenden wordt een nieuwe oplossing gezocht voor het fietspad. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2023.
F622 Oude trambaan Wassenaar	U	1,0	Het project wordt eerder opgeleverd dan verwacht (was 2022)
	I	0,5	
F634 Fietspad Reedijk	U	-0,2	In verband met de verdere uitwerking van het ontwerp en overleg met eigenaar schuift het jaar van gereedmelding door naar 2022.
F641 Fietsonderdoorgang Doesbrug in Leiderdorp	U	0,1	Nieuw project
F694 Onderzoek optimalisatie VRI's	U	-0,8	Door aangepaste specificaties in de uitvraag aan de markt is vertraging ontstaan. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2022.
F695 Ongelijkvloerse kruisingen N223/N208/N446	U	-0,4	De middelen zijn overgebracht naar de Fietstunnelprojecten de Lier en Lisse. Het resterend budget wordt ingezet voor onderzoek en wordt in 2022 geactiveerd.
F696 - Aanbrengen Kantmarkeringen fietspaden Zuid-Holland	U	0,5	Voor de uitvoering van het project zijn extra middelen toegevoegd. Dekking uit de reservering Uitvoeringsprogramma 'Samen verder fietsen'.
	I	0,7	
F700.00 Kwaliteitsslag Fietspaden	U	0,1	De uitvoering van het werk loopt door in 2021.
F700.10 Tegelfietspad N207	U	-0,3	De middelen zijn toegevoegd aan het verkeersveiligheidsproject N207 ten behoeve van de verbreding van het fietspad.
S801 Uitbreiding fietsstalling Sassenheim	U	-0,3	Aan de gemeente is tot 2023 uitstel verleend voor de afrekening van de subsidie.
S807 Uitbreiding fietsstalling Gouda CS	U	0,6	De subsidieafrekening met de gemeente vindt eerder plaats dan oorspronkelijk verwacht (was 2023).
	I	0,6	
S807.1 Uitbreiding fietsstalling Gouda Goverwelle	U	-0,2	Vanwege het aanbrengen van voorbelasting is vertraging in de uitvoering opgetreden. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2023.
S809 Uitbreiding fietsstalling Leiden CS	U	0,3	Aan de gemeente Leiden is uitstel verleend tot eind maart 2021.
S809.1 Uitbreiding fietsstalling Leiden-Lammenschans	U	-0,5	Aan de gemeente is uitstel verleend tot 2023.

Projectnaam (bedragen x € 1 mln)	Uitg/ Ink	Wijzi- ging	Toelichting
Extra inzet fietsveiligheid (Am.517)	U	-0,6	Aan deze activiteit zijn enkele projecten toegevoegd die later worden gerealiseerd. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2022.
Verkeersveiligheid			
N215 Melissant - Dirksland	U	16,7	In verband met problemen met de aannemer is het meerwerk opnieuw aanbesteed.
	I	6,4	
Vaarwegen			
Bochtafsnijding Delftse Schie	U	15,2	De natuurvriendelijke oevers in de bestaande Delftse Schie worden overgedragen aan Rotterdam, waarna het project kan worden geactiveerd.
	I	0,7	
Vervanging St. Sebastiaansbrug Delft	U	-8,2	De brug is in 2020 opgesteld. Sinds de opening wordt nog doorgewerkt aan de afronding van het project. De financiële afrekening wordt in 2021/2022 verwacht. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2022.
Bijdrage verplaatsing LAGA	U	-0,6	Het project is in uitvoering maar de werkzaamheden lopen nog door tot in 2022. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2022.
Loswal Hoogewaard	U	-1,9	De voorbereiding van het project neemt meer tijd in beslag, het project zal naar verwachting in 2022 starten. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2023.
Reservering Verbreding Oude Rijn	U	-0,3	De middelen zijn al bij de VJN aan het project toegevoegd. De reservering wordt nu afgeboekt.
Bediening Amaliabrug in relatie tot de A20	U	-0,2	Het project is in uitvoering maar de werkzaamheden lopen nog door tot in 2022. Het jaar van gereedmelding schuift door naar 2022.

Ambitie 4 Een concurrerend Zuid-Holland

Projectnaam (bedragen x € 1 mln)	Fase V/U	Te activeren was € (2021)	Bijstelling (€) (2021)	Te activeren wordt € (2021)	Jaar activeren was	Jaar activeren wordt
Co-financiering Innovation Quarter (IQ)	U	-	15,0	15,0	-	2021
Totaal 4-1-1 Innovatie stimuleren		-	15,0	15,0		
Project Westelijke Dordtse Oever	U	4,4	-	4,4	2021	2021
Totaal 4-2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat		4,4	-	4,4		
Totaal Ambitie 4		4,4	15,0	19,4		

Toelichting op de mutaties van de investeringskredieten

Co-financiering Innovation Quarter (IQ) € 15 mln

In de voorjaarsnota is een bedrag een bedrag ad € 15 mln uit de algemene reserve onttrokken op basis van het het rijksbeleid om eenmalig landelijk € 150 mln vrij te maken voor herstelfondsen voor de economie en in lijn daarmee door Zuid-Hollandse partijen (provincie, Den Haag, Rotterdam) een inspanning te leveren om circa € 32 mln cofinanciering voor de eigen regio in te brengen. De bijdrage van de provincie is € 15 mln conform de verdeelsleutel.

In de najaarsnota wordt het bedrag van het investeringskrediet Innovation Quarter (IQ) ad € 15 mln overgeboekt van Ambitie 9 Algemene middelen naar Ambitie 4 Een concurrerend Zuid-Holland.

Toelichting op bestaande investeringskredieten

Project Westelijke Dordtse Oever € 4,4 mln

Voor het project Westelijke Dordtse Oever (WDO) (alternatieve locatie Hoeksche Waard) is in 2010 aan de gemeente Dordrecht een subsidie verleend van maximaal € 8 mln. In de periode 2011-2013 is hiervan al € 3,6 mln in de provinciale jaarrekeningen verantwoord.

In 2018 is toestemming gevraagd en verleend voor uitstel tot 31 december 2020, waarna de gereed melding van het project en de verantwoording van de resterende € 4,4 mln in 2021 kan plaatsvinden.

Ambitie 7 Gezond en veilig Zuid-Holland

Projectnaam (bedragen x € 1 mln)	Fase V/U	Te activeren was €	Bijstelling (€)	Te activeren wordt €	Jaar activeren was	Jaar activeren wordt
Inrichting Vlietland Erfpachtcontract	U	2,3	-	2,3	2021	2021
Totaal 7-2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving		2,3	-	2,3		
Totaal Ambitie 7 2021		2,3	-	2,3		
Geluidswal Vlietland (motie 867)	U	5,0	-	5,0	2022	2022
Totaal 7-2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving		2,3	-	2,3		
Totaal Ambitie 7 2023		5,0	-	5,0		

Toelichting op de mutaties van de investeringskredieten

Motie 867 Vlietland Erfpachtcontract € 2,3 mln (2021)

Voor het project Inrichting Vlietland Erfpachtcontract is in 2016 een Investeringskrediet aangevraagd van € 2,3 mln. De verwachting is dat in 2021 deze werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Motie 867 Geluidswal Vlietland € 5 mln (2023)

Investeringskrediet 2022 voor geluidsscherm voor motie 867.

Binnen Ambitie 7 is PS gevraagd een investeringskrediet van € 5 mln vanuit financiële middelen ter beschikking te stellen voor motie 867 geluidsscherm Vlietland. De verwachting is dat in 2022 deze werkzaamheden worden uitgevoerd.

Bedrijfsvoering - Financiën en organisatie

Projectnaam (bedragen x € 1 mln)	Fase V/U	Te activeren was € (2021)	Bijstelling (€) (2021)	Te activeren wordt € (2021)	Jaar activeren was	Jaar activeren wordt
I&A Portfolio continuïteit en vernieuwing 2021	U	6,5	-	6,5	2021	2021
IP projecten digitaal werken I&A (e- formulieren)	U	1,9	-	1,9	2021	2021
I&A Hardware investeringen 2021	U	1,9	-	1,9	2021	2021
Totaal I&A		10,3	-	10,3		
MJOP Provinciehuis-Installaties	U	2,6	-2,0	0,6	2021	2021+2022
Nieuwe meldkamer beveiliging	U	1,7		1,7	2021	2021
Nieuw dakconstructie gebouw C	U		1,3	1,3	-	2021
Totaal Huisvesting		4,3	-0,7	3,6		
Totaal Bedrijfsvoering		14,6	-0,7	13,9		

De investeringsuitgaven voor Bedrijfsvoering hebben betrekking op Informatisering & Automatisering (I&A) en Huisvesting. In bovenstaande tabel worden de Investeringskredieten en de bijstellingen weergegeven met betrekking tot jaarschijf 2021. Het totaal investeringskrediet 2021 na bijstelling Najaarsnota wordt € 13,9 mln.

Toelichting op de mutaties van de investeringskredieten Huisvesting

MJOP Provinciehuis-Installaties € -2 mln (verschuiving investeringsbudget van 2021 naar 2022)

Betreft bijstelling van de planning.

De investeringen uit het MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) hebben vertraging opgelopen. Dit betekent dat € 2 mln aan investeringsbudget wordt doorgeschoven van 2021 naar 2022. Verandering van contractvorm leidt tot uitgaven op andere momenten.

Nieuw dakconstructie gebouw C € 1,3 mln

Betreft omzetting van exploitatiebudget naar investeringskrediet.

Bij project renovatie gebouw C is als gevolg van de asbestsanering een nieuwe dakconstructie gemaakt. De kosten hiervan ad € 1,3 mln moeten conform BBV-regelgeving, worden geactiveerd. Het budget wat hiervoor in de begroting 2021 beschikbaar is betreft een exploitatiebudget en dient derhalve te worden gewijzigd in een investeringskrediet. Dit betreft geen extra budgetbehoefte maar is een omzetting van dekking binnen de bestaande projectbudget. Bij najaarsnota wordt nu € 1,3 mln investeringskrediet in de begroting opgenomen en het exploitatiebudget voor asbestsanering gebouw C wordt met € 1,3 mln verlaagd ten gunste van de financiële ruimte.

Overzicht Algemene middelen

Projectnaam (bedragen x € 1 mln)	Fase V/U	Te activeren was € (2021)	Bijstelling (€) (2021)	Te activeren wordt € (2021)	Jaar activeren was	Jaar activeren wordt
Deelnemingen	U	33,4	-25,0	8,4	2021	2021
Overige uitzettingen >=1 jaar	U	-7,2	10,0	2,8	2021	2021
Totaal Algemene middelen		26,2	-15,0	11,2		

De investeringsuitgaven in bovenstaande tabel hebben betrekking op de financiële vaste activa. Deze bestaat uit deelnemingen in verbonden partijen en uitzetting van langlopende geldleningen (≥1 jaar).

In bovenstaande tabel worden de Investeringskredieten en de bijstellingen weergegeven met betrekking tot jaarschijf 2021. Het totaal investeringskrediet 2021 na bijstelling najaarsnota wordt € 11,2 mln.

Toelichting op de mutaties op bovenstaande investeringsuitgaven

Co-financiering Innovation Quarter (IQ) € -15 mln (betreft budgetverschuiving naar Ambitie 4)

Bijstelling van budget.

In de voorjaarsnota is een bedrag van € 15 mln uit de algemene reserve onttrokken op basis van het rijksbeleid om eenmalig landelijk € 150 mln vrij te maken voor herstelfondsen voor de economie en in lijn daarmee door Zuid-Hollandse partijen (provincie, Den Haag, Rotterdam) een inspanning te leveren om circa € 32 mln cofinanciering voor de eigen regio in te brengen. De bijdrage van de provincie is € 15 mln conform de verdeelsleutel.

In de najaarsnota wordt het bedrag van het investeringskrediet Innovation Quarter (IQ) ad € 15 mln overgeboekt van Ambitie 9 Algemene middelen naar Ambitie 4 Een concurrerend Zuid-Holland.

Afboeken WLQ financiële vaste activa € -10 mln in 2021 (in totaal € -133,6 in de periode 2021 t/m 2027)

Bijstelling van budget.

Dit betreft een onderdeel van de financiële verwerking van het Provinciale Statenbesluit nummer 7365 van 16 juni 2021 over de warmtelevering Leidse Regio WLQ+. Zie verder de toelichting bij Beleidsdoel 3.2.

Toelichting op de mutaties m.b.t. overige uitzettingen ≥ 1 jaar

Versnelde investering Verenfonds € 10 mln in 2021 (betreft budgetverschuiving van 2022-2025 naar 2021)

Bijstelling van planning.

Er zijn dit jaar 2 aanvragen binnengekomen voor het verstrekken van leningen in het kader van het verenfonds.

Wanneer deze aanvragen worden toegekend is het verenfonds volledig benut. In de huidige meerjarenbegroting is rekening gehouden met meer gelijkmatige benutting van het verenfonds verspreid over de komende jaren. De kasritmes voor deze jaren worden naar voren gehaald. Zie verdere toelichting bij Ambitie 2.

Bijlage 3 Grondslagen

Algemene grondslagen

De P&C producten zijn opgesteld met inachtneming van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening zoals door Provinciale Staten is vastgesteld.

Basis voor de ramingen in de Najaarsnota 2021

De Najaarsnota 2021 bevat de wijzigingen ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021. Dit zijn alle mutaties die starten in 2021 met een eventueel meerjarig effect.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten voor de provincie waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald en zijn daarmee vrij besteedbaar (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen). De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

Lokale heffingen

Lokale heffingen bestaan vrijwel volledig uit inkomsten voor de opcenten Motorrijtuigenbelasting.

Provinciefonds

De raming van de inkomsten uit het provinciefonds is gebaseerd op de September circulaire 2021. Het provinciefonds is via het zogeheten accres gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven.

Dividenduitkering

De provincie ontvangt dividend vanuit sommige deelnemingen waarin zij een aandeel heeft. De hoogte van de dividenduitkering wordt gebaseerd op berichtgeving vanuit de deelnemingen.

Algemene uitkering en decentralisatie-uitkeringen van het provinciefonds

De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de September circulaire 2021 zoals verwerkt in de Begroting 2021.

De algemene uitkering voor 2021 is toegenomen met € 3,2 mln. Dit is het gevolg van een onderuitputting van het BTW compensatiefonds. Dit betreft een incidentele opwaartse bijstelling.

Voor de jaren 2022 en verder is er sprake van een structurele opwaartse bijstelling omdat het accres vanaf 2022 niet langer bevroren is. De stijging van het accres komt voort uit zowel een hogere loon- en prijsontwikkeling als een hogere volume ontwikkeling van de rijksuitgaven.

In 2022 neemt het kabinet waarschijnlijk een beslissing over een nieuwe verdeel systematiek, in te gaan per 2023, waarbij onder andere de huidige maatstaven aangepast zullen worden. Daardoor zal de onzekerheid over de hoogte van de algemene uitkering voor de jaren 2023 en verder groter zijn dan in 2022.

Naast de algemene uitkering bestaat het provinciefonds uit zogenaamde decentralisatie-uitkeringen. Deze zijn bedoeld voor een specifiek doel en volgen niet de normale verdeelsystematiek van het provinciefonds. Er zijn geen mutaties voor deze decentralisatie uitkeringen voor Zuid-Holland.

De ontwikkelingen van de algemene uitkering worden altijd voor T+5 jaren gegeven. Dit wordt ook zo verwerkt in de begroting. Deze T+5 jaren is ook de grens die wordt gehanteerd voor het vullen van de stelpost indexatie omdat er anders sprake zou zijn van een disbalans tussen de ontwikkeling van de baten en lasten. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van de Motorrijtuigenbelasting.

Indexatie

Op dit moment wordt het indexatiebeleid herzien voor zowel exploitatie en investeringen. De presentatie zoals gehouden in GS vormt daarbij het uitgangspunt. Het concept beleidsvoorstel zal nog worden besproken met Provinciale Staten. Het onderwerp indexatiebeleid kan als onderdeel gezien worden van de [lid GS brief financiële verordening ter bespreking in Commissie voor Onderzoek van de Rekening](#) die op 15 september 2021 is besproken in de COR.

Om een realistische stelpost te vormen worden de volgende uitgangspunten voor het concept beleid gehanteerd:

Basis uitgangspunt indexatie

- Indexatie van de baten en lasten lopen gelijk op, dekking van de stelpost komt uit het begrotingssaldo. We vullen een stelpost voor indexatie voor T+5. Elk jaar schuift de T+5 op en komt er op de stelpost dekking voor de volgende periode op de stelpost. Het lopende begrotingsjaar wordt structureel toegekend aan het betreffende onderwerp. Dat is in wezen normatief, afwijkingen zijn voor rekening en risico beleidsambitie.

Bij afwijking van uitgangspunt

- Indien er wordt besloten om af te wijken van het uitgangspunt, door (tijdelijk) niet te indexeren of een lager % te hanteren ontstaat op dat moment een taakstelling op de indexatielasten.
- De taakstelling is in de basis voor de betreffende ambitie tenzij anders besloten

Contracten langer dan T+5 jaar

- Contracten van langer dan T+5 jaar kunnen we aangaan.
- Indexatie voor het lopende begrotingsjaar T wordt vanuit de stelpost structureel naar de beleidsambitie geboekt
- Indexatie voor periode +5 blijft op de stelpost staan.
- Indexatie na T+5 wordt in de toekomst gedekt door indexatie op de baten. Zodat baten en lasten met betrekking tot indexatie in principe gelijk oplopen.
- Als GS/PS bijvoorbeeld besluit na 5 jaar geen indexatie meer toe te passen in de begroting zijn de resterende 5 indexatie jaren een taakstelling voor de ambitie geworden, tenzij ander besloten door GS/PS.

Exploitatie

Om te bepalen welk bedrag nodig is op de stelpost wordt niet meer alleen uitgegaan van de CPI index. De volgende indeling is nu gehanteerd;

- Voor Beheer & Onderhoud over alle beleidsvelden wordt de Grond-, weg- en waterbouw (GWW) index gehanteerd
- Voor OV concessies is sprake van een vastgestelde index LBI index (Landelijke Bijdrage-Index)
- Voor de loonontwikkeling wordt de Prijs overheidsconsumptie: beloning werknemers gehanteerd
- De kapitaallasten en (inzet van) bestemmingsreserves worden niet geïndexeerd
- De resterende lasten worden geïndexeerd met de Nationale consumentenprijsindex (cpi)

Investeringen

- Voor investeringskredieten wordt uitgegaan van indexatie van het krediet, dit heeft als gevolg dat de kapitaallasten stijgen of dalen afhankelijk van wat de index doet.
- Ook hier wordt de Grond-, weg- en waterbouw (GWW) toegepast, voor ICT moet nog onderzocht worden wat een geschikte index is
- In afwachting van de verdere uitwerking van het indexatiebeleid en het gesprek met Provinciale Staten zijn alleen de investeringskredieten tot en met 2025 geïndexeerd.

Welke indexen waarvoor en welke bron		Bron	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<u>Exploitatie</u>								
Openbaar vervoer	Landelijke Bijdrage-Index (LBI)*	DOVA	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%
Beheer & Onderhoud	Grond-, weg- en waterbouw (GWW)**	CBS	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%
Loonontwikkeling	Prijs overheidsconsumptie: beloning werknemers	CPB maart 2021	1,9%	1,4%	1,9%	2,1%	2,3%	2,3%
Resterende budgetten	Nationale consumentenprijsindex (cpi)	CPB maart 2021	1,9%	1,5%	1,7%	1,7%	1,7%	1,7%
<u>Investeringen</u>								
Alle***	Grond-, weg- en waterbouw (GWW)	CBS*	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%

* LBI zijn 7 indexen afhankelijk van voertuig en brandstof type, Bussen Diesel passen het beste bij de onze concessies

**GWW heeft alleen een historische index, we gaan nu uit van het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar. Dan is de index waarmee gerekend wordt 1 jan 2016 = 96 / 1 jan 2021 = 114,4 is een stijging 19,2% gedeeltelijk door 5 (jaar) is 3,8%

***Voor ICT moet nog onderzocht worden wat een geschikte index is

Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijvingslasten.

Rente

De rente bestaat uit rente van reeds afgesloten leningen (rente is zeker) en nog niet afgesloten leningen (rente is onzeker). Naast de reeds afgesloten en gestorte leningen heeft Zuid-Holland in 2020 voor € 300 mln aan toekomstige leningen afgesloten die worden gestort in de jaren 2021, 2022 en 2023. Ook de rentelasten van deze leningen staan meerjarig vast.

Op basis van de begrote uitgaven en inkomsten uit de kadernota kan worden bepaald hoeveel geld er de komende jaren extra geleend moet worden bovenop de bestaande leningenportefeuille.

Op basis van deze cijfers en een inschatting van de dan geldende rentetarieven wordt een berekening gemaakt van de toekomstige, nieuwe rentekosten.

De onzekerheid van deze rentepost is groot vanwege 2 aspecten: Ervaring uit de afgelopen jaren leert dat de kans groot is dat de budgetten en investeringen in de meerjarenbegroting te positief worden geraamd en dat de benodigde leningen in die jaren in werkelijkheid ook lager zullen uitvallen.

Daarnaast is het zeer lastig om een juiste inschatting te geven van de toekomstige rentetarieven. In de kadernota is gerekend met een rentestand van 0,6% in 2021 wat jaarlijks langzaam oploopt met 0,2%. Een en ander is gebaseerd op de huidige rentestanden en de verwachtingen van diverse Nederlandse banken.

De omvang van het bedrag aan rentekosten dat aan vaste activa wordt toegerekend, wordt bepaald door middel van een zogenoemde omslagrente. De grondslag van toerekening is de boekwaarde van de vaste activa op 1 januari van het boekjaar en de te verwachten rentekosten. Dit leidt tot een omslagrentepercentage van 1,16% in 2021.

Afschrijvingslasten

Het jaar nadat de activatie heeft plaats gevonden wordt begonnen met de afschrijving.

Motorrijtuigenbelasting

De opbrengsten van de opcenten wordt bepaald door het tarief maal de grondslag (de hoofdsom van de MRB).

De hoofdsom van de MRB wordt beïnvloed door autonome ontwikkelingen zoals bevolkingsgroei en mate van autobezit, maar ook door wettelijke maatregelen zoals vrijstellingen.

Opcotentarief

Het opcententarium wordt door Provinciale Staten vastgesteld. Het tarief mag het wettelijk maximum, dat het ministerie van Financiën vaststelt, niet overschrijden. Dit maximum is voor het jaar 2021 vastgesteld op 116,8. In het Coalitieakkoord 2020 - 2023 is opgenomen dat een tarief van 90,4 opcenten gehanteerd wordt.

Hoofdsom van de MRB (Ontwikkeling wagenpark)

De afgelopen jaren is het geregistreerde autobezit in Zuid-Holland gestegen, maar diverse ontwikkelingen kunnen deze trend beïnvloeden. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van leasecontracten, de vrijstellingen op basis van het klimaatakkoord en de eventuele gevolgen van de coronacrisis. Voor de berekening 2021 wordt de opgave van de belastingdienst gehanteerd waarin de verwachte grondslag is opgenomen.

De begrote opbrengsten van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB) stijgen ten opzichte van de meerjarenbegroting 2021. Deze verandering wordt veroorzaakt door wijzigingen in de samenstelling van het wagenpark in Zuid-Holland in het jaar 2020. Het gaat hierbij om een stijging van het aantal (brandstof) auto's en veranderingen in gewichtsklasse. Een stijging (of daling) van het wagenpark heeft een structureel effect op de opbrengsten (MRB).

Voor het jaar 2021 wordt de aanname gedaan dat de totale omvang van het wagenpark in Zuid-Holland gelijk blijft op het niveau van eind 2020 (1,6 miljoen personenauto's en 0,1 miljoen motoren). De verwachting is wel dat de samenstelling van het wagenpark in Zuid-Holland zal veranderen en dat na 2021 het aandeel elektrische auto's zal gaan stijgen. Vanwege de vrijstelling op de motorrijtuigenbelasting voor elektrische auto's daalt de verwachte opbrengst van de opcenten van € 347,8 mln in 2021 tot € 342 mln in 2024. Met deze verwachte opbrengst wordt min of meer hetzelfde patroon gevolgd als in de jaren 2009 – 2013. In deze periode was er ook sprake van een vrijstellingsregime voor schone auto's, wat een daling van de opbrengsten MRB tot gevolg had.

In de jaren na 2024 zijn de begrote opbrengsten van de opcenten op de MRB constant gehouden op € 342 mln. Reden hiervoor is de discussie rond het provinciaal belastinggebied en het advies wat de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft gegeven over de derving van de opcenten door de vrijstelling van elektrische auto's. Uitgangspunt voor de Raad is dat zonder nadrukkelijke politiek-bestuurlijke weging het in de rede ligt dat het Rijk de provincies compenseert voor de gedeelde inkomsten.

Gezien dit advies wordt er in de kadernota vanuit gegaan dat een daling van de belastinggrondslag voor de opcenten MRB (of een alternatieve provinciale belasting) vanaf 2024 niet meer zal plaatsvinden.

Reserves

De stortingen en onttrekkingen aan de reserves dienen gebaseerd te zijn op de begrote stortingen en onttrekkingen. In de financiële verordening 2021 is in artikel 4.8 geregeld dat Provinciale Staten jaarlijks in de kadernota bestemmingsreserves kunnen aanwijzen waarop mutaties per ultimo jaar kunnen plaatsvinden afhankelijk van de realisatie van lasten en baten voor het bijbehorende onderwerp. Voor het verslagjaar 2021 is bij VJN 2021 bepaald voor welke reserves mutaties per ultimo jaar zijn toegestaan. Dit zijn: Groene ambities, Beheerplan natura 2000/pas, UPG 40, Ontwikkelopgave natuur, Natuurnetwerk Nederland, IODS, Egalisatiereserve exploitatieprojecten PZI, Bereikbaarheid, Mobiliteit, Egalisatiereserve beheer en onderhoud, Nazorg stortplaatsen.

Subsidies

Lastneming subsidies. De Commissie BBV heeft op 15 mei 2020 nadere richting gegeven aan de notitie "Verantwoording van subsidies" uit januari 2019 met betrekking tot lastneming van subsidies. Kern is dat Provinciale Staten een grensbedrag mogen stellen voor meerjarige subsidies. Voor meerjarige subsidies onder de grens moeten de lasten in één keer genomen worden in het jaar waarin de subsidieactiviteiten starten. Voor subsidies boven de grens dienen (zoals bij de provincie Zuid Holland tot nu toe voor alle subsidies > € 25.000 gebruikelijk) de lasten toebedeeld te worden aan de jaren waarop zij, naar verwachting, betrekking hebben. Voor de lasten boven de grens gelden zwaardere administratieve eisen. Doel van de BBV aanpassing en het grensbedrag is om naar meer uniforme verantwoording te komen tussen provincies en gemeenten, de

administratieve lasten te beperken en beter aan te sluiten bij het baten- en lastenstelsel (dat laatste was bij de provincie Zuid Holland al het geval). Bij voorjaarsnota 2021 heeft Provinciale Staten besloten om vanaf 1-1-2021 een grensbedrag van € 250.000 te hanteren voor meerjarige subsidies. Bij dit grensbedrag worden de administratieve lasten niet significant verhoogd terwijl het baten- en lastenstelsel voldoende wordt gevolgd. Gevolg van bovenstaande wijziging en het te stellen grensbedrag is dat, zodra daar zicht op is, budgetten die nu in de toekomstige jaren geprognosticeerd zijn om subsidieelasten mee te dekken naar voren worden gehaald. De wijziging heeft dus geen impact op de mogelijkheid om subsidies te verstrekken maar alleen op het moment dat de lasten genomen worden.

Bijlage 4 Voordracht en Besluit

Bijlage 5 Amendementen en moties